

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1994/56
Karar Sayısı : 1994/51
Karar Günü : 8.7.1994
R.G. Tarih-Sayı :30.07.1994-22006

İPTAL DAVASINI AÇAN : Anamuhalefet (Anavatan) Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubu Adına Grup Başkanvekili Hasan KORKMAZCAN.

İPTAL DAVASININ KONUSU : 3.6.1994 günlü Resmî Gazete'de yayımlanan 534 sayılı "Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin Anayasa'nın 6., 7., 10., 87., 91., 128., 138., 153. ve 163. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğün durdurulması istemidir.

II- YASA METİNLERİ:

A- İptali İstenilen Kurallar:

İptali istenilen 534 sayılı "Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" şöyledir.

Dış Ticaret Müsteşarlığının teşkilat ve görevlerinin düzenlenmesi, 18/5/1994 tarih ve 3990 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu'nca 2/6/1994 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Amaç

Madde 1- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, ihracat, ithalat, ikili ve çok taraflı ticari ve ekonomik ilişkiler, yatırım ve teşvik politikalarını tesbit etmek, bu politikalar ve kalkınma plan ve programları çerçevesinde dış ticaret faaliyetlerinin düzenlenmesi, uygulanması, uygulamanın izlenmesi ve geliştirilmesi, yurtiçi ve yurtdışı teşkilatlar kurulması, bu teşkilatların görev ve yetki alanlarına ilişkin esasların düzenlenmesini temin etmek üzere Dış Ticaret Müsteşarlığının kurulmasına ve teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasları düzenlemektir.

Görev

Madde 2- Dış Ticaret Müsteşarlığının görevleri şunlardır.

a) Ekonomi politikaları çerçevesinde dış ticaret, yatırım ve teşvik politikalarının hedeflerinin tesbiti ile ilgili çalışmaları yapmak, İhracat ve İthalat Rejimi Kararları da dahil olmak üzere mevzuatı hazırlamak ve kararlaştırılan politikaları uygulamak,

b) İhracat ve ithalatın ülke ekonomisi yararına kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedefler çerçevesinde düzenlenmesini, desteklenmesini, gelişmesini ve yürütülmesini sağlamak, bu amaçla gerekli politikaları tesbit etmek, uygulamak ve uygulanmasını koordine etmek,

c) İki taraflı ekonomik işbirliği ve ticaret anlaşmaları ile, çok taraflı ticaret anlaşmaları ve protokolleri hazırlamak, uygulamak, uygulanmalarını koordine ve takip etmek ve diğer ilgili faaliyetleri yürütmek,

d) Yatırım ve teşvik politikalarının kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedefler çerçevesinde tesbiti ile ilgili çalışmalar yapmak, kamu ve yerli ve yabancı özel sektörün yatırım ve sermaye faaliyetlerinin plan ve program hedefleri çerçevesinde yürütülmesini teşvik ve tanzim edecek mevzuatı hazırlamak ve kararlaştırılan politikaları uygulamak,

e) Yatırımlara yönelik kredilerle ilgili esasları belirlemek, ilgili kuruluşlara iletmek ve uygulanmasını takip etmek,

f) İhracata yönelik krediler ve diğer Devlet yardımları ile ilgili olarak madde ve ülke politikalarına ilişkin esasları belirlemek ve ilgili birim ve kuruluşlara iletmek,

g) Avrupa Birliği ile ilişkilerin kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedeflere uygun olarak yürütülmesini ve Hükümetçe saptanan amaçlar çerçevesinde ticari ilişkilerde kısa, orta ve uzun vadeli politikaların tespitini sağlamak,

h) Ortaklık Anlaşması ile bu Anlaşmaya ek Anlaşma veya Protokollerdeki Müsteşarlığın görev sahasına giren konular ile ilgili uygulamaları yürütmek, Gümrük Birliğinin ticari etkilerine ilişkin değerlendirmeler yapmak ve bu konulardaki önerileri değerlendirmek,

ı) Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri ile ilgili Dış Ticaret Müsteşarlığı görev alanına giren uygulamaları yürütmek,

j) Kalkınma planları ve yıllık programlar çerçevesinde Serbest Bölgeleri kurmak, işletmek veya işlettirmek ve bununla ilgili mevzuatı düzenlemek,

k) Kamu ihalelerinin yabancı kuruluşlara verilmesi karşılığında taahhüt edilecek ihracat, yatırım ve teknoloji transferleri ile ilgili off-set Anlaşmalarını inceleyerek onaylamak ve izlemek,

l) Dış ticarete konu malların standartlaştırılmasını sağlamak, Dış Ticarete Standardizasyon Rejimi Kararı da dahil olmak üzere ihracat ve ithalatın kalite ve standartlar yönünden düzenlenmesi ve denetlenmesine ilişkin mevzuatı hazırlamak ve uygulamak,

m) Dış ticaret, yatırım ve diğer ekonomik konularda istatistik ve bilgi derlemek, araştırma ve değerlendirmeler yapmak ve sonuçlarını yayınlamak,

n) İhracatçı ve İthalatçı Birlikleri ile bunlara ait üst kuruluşların kurulmalarını, teşkilatlanmalarını ve çalışmalarını düzenlemek, izlemek ve denetlemek,

o) Müsteşarlık görev ve faaliyet alanına giren konularda diğer kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak,

p) Müsteşarlık bünyesinde bulunan fonların faaliyetlerini, kaynakların kullanımındaki etkinliği artırmak amacıyla yürütmek ve gerekli önlemleri almak,

r) Dış ticaret ve yatırım imkanlarının tanıtımı için yurt içinde ve yurt dışında fuar, konferans, seminer ve benzeri organizasyonları düzenlemek,

s) Serbest Ticaret Anlaşmaları ile ilgili gerekli çalışmaları yapmak, diğer Bakanlık ve Kuruluşlarla koordinasyonu sağlamak ve izlenecek politikaların oluşturulmasına yardımcı olmak,

t) Kanunlarla Müsteşarlığa verilen diğer görevleri yapmak.

Teşkilat

Madde 3- Dış Ticaret Müsteşarlığı Başbakan'a bağlı olup, Başbakan, Müsteşarlığın yönetimi ile ilgili yetkilerini Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı veya bir Devlet Bakanı vasıtası ile kullanabilir.

Dış Ticaret Müsteşarlığı merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı ile bağlı kuruluşlardan oluşur.

Merkez Teşkilatı

Madde 4- Müsteşarlık Merkez Teşkilatı, ana hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleri ile yardımcı hizmetlerden oluşur.

Müsteşarlık Merkez Teşkilatı, ekli (I) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

Müsteşar

Madde 5- Müsteşar, Müsteşarlık teşkilatının en üst amiridir. Müsteşarlık hizmetlerini, Hükümetin genel siyasetine, milli güvenlik, kalkınma plan ve yıllık programlara uygun olarak yürütülmekle ve Müsteşarlığın görev ve faaliyet alanına giren konularda diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevlidir. Müsteşar, Başbakana veya Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısına veya görevlendirilecek Devlet Bakanına karşı sorumludur.

Müsteşara yardımcı olmak üzere en fazla 5 Müsteşar Yardımcısı görevlendirilebilir. Müsteşar Yardımcılarının sayılarını belirlemeye Başbakan yetkilidir.

Madde 6- Müsteşarlığın Ana Hizmet Birimleri şunlardır:

- a) İhracat Genel Müdürlüğü,
- b) İthalat Genel Müdürlüğü,
- c) Anlaşmalar Genel Müdürlüğü,
- d) Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü,
- e) Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü,
- f) Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü,

- g) Dış Ticarete Standardizasyon Genel Müdürlüğü,
h) Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü,
İhracat Genel Müdürlüğü

Madde 7- İhracat Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

- a) İhracatın kalkınma planı ve yıllık programlardaki ilke, hedef ve politikalar yönünde ülke ekonomisi yararına düzenlenmesini, desteklenmesini ve geliştirilmesini sağlamak,
- b) İhracat politikasının tesbitinde ilgili Bakanlık ve kuruluşlar arasında işbirliğini sağlamak ve belirlenecek ihracat politikalarını uygulamak,
- c) İhracatın her aşamasında gözetim, denetim ve yönlendirilmesine ilişkin önlemleri almak, ihracat işlemlerini, başlangıcından ihracat bedellerinin yurda getirilmesine kadar her safhasında izlemek ve bu hususlarla ilgili düzenlemeler yapmak, madde ve ülke bazında gerekli tedbirleri almak,
- d) İhracatın madde ve ülke bazında geliştirilmesi imkanlarını ve bu imkanlardan azami döviz gelirleri sağlama yollarını araştırmak ve önerilerde bulunmak,
- e) İhracat Rejimi Kararı da dahil olmak üzere, ihracata dair mevzuatı hazırlamak ve uygulamak,
- f) İhracatın desteklenmesi ve yönlendirilmesi konularında teşvik tedbirlerini hazırlamak, uygulamak, uygulamayı takip etmek ve değerlendirerek gerekli tedbirleri almak,
- g) İhracat konusu olan tarım ürünlerinin desteklemeye tabi stoklarının ihracat yolu ile değerlendirilmesine ilişkin esasları tesbit etmek, uygulamak ve uygulamayı izlemek,
- h) İhracata yönelik krediler ve diğer devlet yardımları ile ilgili olarak madde ve ülke politikalarına ilişkin esasları belirlemek ve ilgili birim ve kuruluşlara iletmek,
- ı) İhraç maddelerimize karşı uygulanan kısıtlayıcı tedbirlerin ortadan kaldırılmasına veya iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak,
- j) Bağlı muamele ve off-set gibi karşılıklı ticaret uygulamalarının usul ve esaslarını belirlemek,
- l) Ülke ihracatının geliştirilmesini teminen ihraç ürünlerinin tanıtımı amacıyla yurtiçinde ve yurtdışında konferans, seminer ve benzeri organizasyonları düzenlemek, yurtdışı fuar ve sergi düzenlenmesine ilişkin esasları belirlemek ve uygulamak,
- m) Kıyı ve sınır ticareti ile ilgili düzenlemeler yapmak,
- n) İhracatçı belgesi ve ruhsatnamelerini düzenlemek,
- o) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

İthalat Genel Müdürlüğü

Madde 8- İthalat Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

- a) İthalatın, uluslararası anlaşmalar ile kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen ilke, hedef ve politikalar çerçevesinde yürütülmesini sağlamak,
- b) İthalat Rejim Kararları da dahil olmak üzere ithalata dair mevzuatı hazırlamak, finansman şekillerine bakılmaksızın madde politikalarını teklif etmek, uygulamak, ithalatla ilgili izinleri vermek ve ilgili kurum ve kuruluşlarla koordinasyonu sağlamak,
- c) İç piyasa ve sanayiinin ihtiyaçlarını, iç ve dış ekonomik gelişmeleri dikkate alarak izlemek ve ithal mallarına uygulanacak mali yüklerle ilişkin hazırlıkları yürütmek, uygulanmasını sağlamak,
- d) İthal malların dünya piyasalarına uygun olarak ithalini sağlayıcı tedbirleri almak, uygulamak ve izlemek,
- e) İthalatla ilgili belge ve ruhsatnameleri tanzim etmek,
- f) Ülkemizde düzenlenen uluslararası fuarların ithalat ile ilgili işlemlerini düzenlemek ve yürütmek,
- g) 14 Haziran 1989 tarihli ve 3577 sayılı İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesi Hakkında Kanunun verdiği görevleri yerine getirmek,
- h) İthalatçı Birlikleri ve üst kuruluşlarının, kuruluş, teşkilatlanma ve çalışma esaslarını düzenlemek, izlemek, yönlendirmek, programlamak, faaliyetlerine yardımcı olmak ve denetlemek,
- ı) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

Anlaşmalar Genel Müdürlüğü

Madde 9- Anlaşmalar Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

- a) Kalkınma planları ve genel ekonomik politikalar çerçevesinde , İki Taraflı Ticaret, Sınai ve Teknik İşbirliği Anlaşmaları ile Çok Taraflı Ticaret Anlaşmalarını gerektiğinde ilgili Bakanlık ve kuruluşlarla işbirliği halinde hazırlamak,
- b) Milletlerarası veya bölgesel ticari işbirliği anlaşmaları ve protokollerine ilişkin hazırlık çalışmalarını ve müzakerelerini yürütmek,
- c) "İki Taraflı Ekonomik İşbirliği ve Ticaret Anlaşmaları" ve Çok Taraflı Ticaret Anlaşmaları yapmak ve bu Anlaşmaların uygulanması ile ilgili mevzuatı hazırlamak, yürürlüğe koymak ve uygulamak,
- d) Ülkemiz ile "Ekonomik İşbirliği ve Ticaret Anlaşması" bulunmayan ülkelerle ticari işbirliğini düzenlemek ve bu faaliyetin gerektirdiği işbirliğini sağlamak,

e) Türk Devletleri ile ticari ilişkilerin kurulması, geliştirilmesi ve koordine edilmesi faaliyetlerini yürütmek,

f) Türk Devletleri ile yapılacak iki taraflı Ticaret, Sınai, Teknik İşbirliği Anlaşmalarını gerektiğinde ilgili Bakanlıklar ve Kuruluşlarla koordineli olarak hazırlamak ve bunlara ilişkin müzakereleri yürütmek,

g) Yurt dışı müteahhitlik hizmetleri ile ilgili Dış Ticaret Müsteşarlığının görev alanına giren uygulamaları yürütmek,

h) Müsteşarlığın görev alanına giren dış temaslarla ilgili protokol faaliyetlerini düzenlemek,

ı) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü

Madde 10- Avrupa Birliği Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Müsteşarlığın görev ve faaliyet alanına giren konularda Avrupa Birliği ile ilişkilerin, Kalkınma Planları ve Yıllık Programlarda öngörülen hedefler çerçevesinde yürütülmesini sağlamak,

b) Avrupa Birliğine yönelik olarak Hükümetçe saptanan amaçlar çerçevesinde, ekonomik ve ticari ilişkilerde kısa, orta ve uzun vadede uygulanacak politikaların saptanması için gerekli çalışmaları yapmak ve bu konularda uygulama ile ilgili tedbirlerin Müsteşarlığın diğer birimleri ile koordineli şekilde alınmasını sağlamak, öneriler hazırlamak,

c) Avrupa Birliği ile Türkiye arasındaki Ortaklık Anlaşması ile bu Anlaşmaya ek Anlaşma veya Protokollerdeki Müsteşarlığın görev sahasına giren konular ile ilgili uygulamanın yürütülmesini sağlamak,

d) Avrupa Birliğinin Ortak Ticaret Politikası çerçevesinde üçüncü ülkeler ile akdettiği Serbest Ticaret Anlaşması ve benzeri diğer anlaşmalara paralel olarak akdedilecek ticari anlaşmalara ilişkin hazırlık çalışmalarını yürütmek,

e) Avrupa Birliği konuları ile ilgili olarak Müsteşarlığın görev ve faaliyet alanına giren hususlarda Müsteşarlık birimleri arasında koordinasyonu sağlamak ve bu konularda diğer Bakanlık ve Kuruluşlarla ilişkileri yürütmek,

f) Müsteşarlığın görev ve faaliyet alanına giren konularda, birlik kurum ve organları ile gerekli temas ve toplantıları yapmak,

g) Müsteşarlığın görev ve faaliyet alanına giren konularda Avrupa Birliği Türkiye Ortaklık organlarında alınan kararlarla ilgili olarak gerekli uyum ve uygulama çalışmalarını yerine getirmek,

h) Avrupa Birliği ile Türkiye arasında gerçekleştirilmekte olan Gümrük Birliğinin ekonomik ve ticari etkilerine ilişkin olarak değerlendirmeler yapmak, bu konulardaki önerileri değerlendirmek,

ı) Avrupa Birliği ile ticari konularda yapılmakta olan müzakerelere ilişkin hazırlıkları Müsteşarlığın ilgili birimleri ile koordinasyon içinde yürütmek,

j) Avrupa Birliği ile hizmet ticari alanında yapılan müzakerelere ilişkin politikaların genel ticaret politikası ile uyumlu şekilde saptanması için gerekli çalışmaları yürütmek,

k) Müsteşarlık görev ve faaliyet alanına giren konularda mevzuat karşılaştırması ve yakınlaştırılması konularında gerekli koordinasyonu sağlamak,

l) Avrupa Birliği ile ilişkili Müsteşarlık içi eğitim faaliyetlerinin koordinasyonunu sağlamak,

m) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü

Madde 11- Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Kalkınma planları ve yıllık programlardaki ilke, hedef ve politikalar yönünde ihracatın, yatırımların ve döviz kazandırıcı hizmetlerin ihracat ve ithalat politikalarının hedefleri de gözetilerek teşvik ve yönlendirilmesi konularında öngörülen teşvik tedbirlerini hazırlamak, uygulamak, uygulamayı takip etmek ve değerlendirerek gerekli tedbirleri almak,

b) Yatırımları ve İhracatı Teşvik Kararları ve bu kararlara istinaden çıkarılan tebliğler çerçevesinde yatırım projelerini değerlendirerek uygun görülenleri teşvik belgesine bağlamak,

c) Teşvik tedbirlerini uygulamakla görevli kuruluşlar arasında koordinasyonu temin etmek, uygulamada çıkan ihtilaflarda ilgili kuruluşlara görüş vermek,

d) Teşvik belgesi şart ve niteliklerine uygun olarak gerçekleşen yatırımlarla ilgili kapatma işlemlerini yapmak, teşvik belgesi şart ve niteliklerine aykırı davranan yatırımcılara gerekli müeyyideleri uygulamak,

e) Teşvik tedbirlerinin uygulanması ile ilgili olarak mevzuat ile verilen görevleri yapmak,

f) Yatırımları mahallinde tetkik etmek, değerlendirmek,

g) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü

Madde 12- Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Kalkınma planları ve yıllık programlar çerçevesinde, Serbest Bölgelerin kurulması, yönetilmesi ve işletilmesi ile ilgili ilke ve politikaların tesbiti konusunda çalışmalar yapmak, araştırma, planlama ve koordinasyon faaliyetlerini yürütmek, 6 Haziran 1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu ve buna ilişkin mevzuat çerçevesinde düzenlemeler yapmak,

b) Serbest Bölgelerde yapılabilecek üretim, alım-satım, depolama, kiralama, montaj-demontaj, bakım-onarım, kıyı (off-shore) kredi ofisi, bankacılık, sigortacılık, finansal kiralama ve diğer faaliyet konularını belirlemek,

c) Serbest bölgelerde faaliyet gösterecek gerçek ve tüzel kişilere "Faaliyet Ruhsatı" vermek veya verilmiş belgeleri iptal etmek,

d) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yapmak.

Serbest Bölge Müdürlüklerinde çalışan personele 3218 sayılı Kanunun 7 nci maddesinde hükmolunan Serbest Bölgeleri Tesis ve Geliştirme Fonu'ndan maaş ve ücretleri toplamının yarısı kadar tutarında bir tazminat, herhangi bir vergiye tabi olmaksızın ödenir.

Serbest Bölgeler, doğrudan Genel Müdürlüğe bağlı Bölge Müdürleri tarafından yönetilir.

Dış Ticarete Standardizasyon Genel Müdürlüğü

Madde 13- Dış Ticarete Standardizasyon Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Dış ticarete konu malların standartlaştırılmasını sağlamak, ihracat ve ithalatın kalite ve standartlar yönünden denetlenmesine ait mevzuatı hazırlamak ve uygulamak,

b) Türk Standartları Enstitüsünce hazırlanan ve zorunlu uygulamaya konulması talebinde bulunulan standartların dış ticarete konu olanlarından ihtiyaç duyulanları Başbakan veya ilgili Bakan onayı ile zorunlu uygulamaya koymak ve bu standartların gerektirdiği denetimleri yapmak veya yaptırmak,

c) Dış Ticarete Standardizasyon Rejim Kararı da dahil olmak üzere, Dış Ticarete Standardizasyon faaliyetlerine ilişkin mevzuatı hazırlamak ve uygulamak,

d) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü

Madde 14- Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Türkiye ve dünya ekonomisi ve ticareti ile ilgili gelişmeleri sürekli olarak izlemek ve değerlendirmek,

b) Türkiye ekonomisi ve dış ticareti ile ilgili olarak çalışmalar yapmak, derlenmiş bilgi ve istatistikleri değerlendirmek, Müsteşarlığın görev alanına giren konularda analitik araştırmalar yapmak,

c) Bilgilerin daha hızlı bir şekilde kullanıcıların hizmetine sunulmasını teminen Genel Müdürlük bünyesinde çalışma esasları Müsteşarlıkça düzenlenecek Ekonomik Bilgi Merkezi kurmak ve çalıştırmak,

d) Müsteşarlık birimlerinin gerek duyacakları ekonomik ve ticari alanlardaki araştırmaları yapmak,

e) Müsteşarlık Bilgi İşlem Merkezini yönetmek, Müsteşarlık görev alanına giren konularda bilgi depolamak,

f) Müsteşarlığın yayın ve dokümantasyon hizmetlerini yürütmek,

g) Müsteşarlığın görev ve faaliyet alanına giren konularda kalkınma planları, yıllık programlar, izleme kararları ve icra planlarının Müsteşarlık teşkilatınca uygulanmasını izlemek ve bu alanda koordinasyonu sağlamak,

h) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

Madde 15- Dış Ticaret Müsteşarlığının merkez teşkilatındaki Danışma ve Denetim birimleri şunlardır:

a) Hukuk Müşavirliği

b) Müsteşarlık Müşavirleri

c) Dış Ticaret Kontrolörleri Kurulu Başkanlığı

Hukuk Müşavirliği

Madde 16- Hukuk Müşavirliği Müsteşara bağlı olup, görevleri şunlardır:

a) Müsteşarlığın diğer birimlerinden sorulan hukuki konular ile hukuki, mali, cezai sonuçlar doğuracak işlemler hakkında görüş bildirmek,

b) Müsteşarlığın menfaatlerini koruyucu, anlaşmazlıkları önleyici hukuki tedbirleri zamanında almak, anlaşma ve sözleşmelerin bu esaslara uygun olarak yapılmasına yardımcı olmak,

c) 8 Ocak 1943 tarihli ve 4353 sayılı Kanun hükümlerine göre adli ve idari davalarda gerekli bilgileri hazırlamak, Maliye Bakanlığı Baş Hukuk Müşavirliği ve Muhakemat Genel Müdürlüğünü ilgilendirmeyen idari davalarda Müsteşarlığı temsil etmek,

d) Müsteşarın vereceği hukuki konularda inceleme yapmak,

e) Müsteşarlık birimleri veya diğer bakanlıklardan veya Başbakanlıktan gönderilen kanun, tüzük, yönetmelik, tebliğ, genelge ve benzeri mevzuat tasarılarını hukuki açıdan inceleyerek görüş bildirmek,

f) Müsteşarlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmalarını temin etmek amacıyla gerekli hukuki teklifleri hazırlamak ve Müsteşara sunmak.

Müsteşarlık Müşavirleri

Madde 17- Müsteşarlıkta, dış ticaret politikalarını geliştirmek, kalkınma plan ve yıllık programlarda öncelikle yer alması gerekli hizmet ve tedbirler ile bunlara ilişkin temel politikaları bilimsel araştırma esaslarına göre tesbit etmek ve özel önem ve öncelik taşıyan konularda Müsteşara yardımcı olmak üzere on Müsteşarlık Müşaviri görevlendirilebilir.

Dış Ticaret Kontrolörleri Kurulu Başkanlığı

Madde 18- Dış Ticaret Kontrolörü sıfat ve yetkisine sahip, müşterek kararname ile atanan bir başkan ile Dış Ticaret Başkontrolörleri, Kontrolörleri ve stajyer Kontrolörlerden oluşan Dış Ticaret Kontrolörleri Kurulu Başkanlığı Müsteşara bağlı olup, görevleri şunlardır:

- a) Müsteşarlığın görevlerine ilişkin konularda, ilgili merciler, gerçek ve tüzel kişiler nezdinde inceleme, denetleme ve soruşturma yapmak,
- b) Müsteşarlığın görev konularında etütler hazırlamak, incelemeler yaparak mütalaa vermek.
- c) Müsteşarlıkça verilecek diğer inceleme ve görevleri yerine getirmek.

Kontrolörler kurulunun çalışma esasları ile stajyer Dış Ticaret Kontrolörlüğü giriş ve yeterlilik sınavlarının usul ve şartları yönetmelikle belirlenir.

Madde 19- Müsteşarlığın Merkez Teşkilatındaki yardımcı birimler şunlardır:

- a) Personel Dairesi Başkanlığı,
- b) İdari İşler Dairesi Başkanlığı,
- c) Savunma Uzmanlığı,
- d) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği.

Personel Dairesi Başkanlığı

Madde 20- Personel Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Müsteşarlığın insan gücü planlaması ve personel politikasıyla ilgili çalışmaları yapmak, personel sisteminin geliştirilmesiyle ilgili tekliflerde bulunmak,
- b) Müsteşarlık personelinin atama, özlük ve emeklilik işlemleri ile ilgili işleri yapmak,
- c) Müsteşarlık hizmet için eğitimi ve ihtisas eğitimi planlarını hazırlamak, hizmet öncesi, hizmet içi ve yurt dışı eğitim programlarını düzenlemek ve uygulamak,
- d) Hizmet içi ve ihtisas eğitimine yönelik seminer, sempozyum, panel gibi, ihtisas eğitim faaliyetlerini düzenlemek,
- e) Hizmet içi ve ihtisas eğitimi kapsamında Üniversiteler ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile koordinasyon sağlamak,

f) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı

Madde 21- İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Müsteşarlığın bütçe ve mali işlerle ilgili hizmetlerini yürütmek,
- b) Müsteşarlık Bütçesinin plan ve program esaslarına göre hazırlanması için gerekli bilgi ve belgeleri derlemek,
- c) Müsteşar ve yardımcılarının direktif ve emirlerini ilgililere duyurmak ve işlemlerini takip etmek,
- d) Müsteşarlık için gerekli araç, gereç ve malzemenin temini ile ilgili hizmetleri düzenlemek ve yürütmek,
- e) Sosyal tesislerin kurulması ve işletilmesi ile ilgili işleri yapmak ve yaptırmak,
- f) Müsteşarlık personelinin ve ailelerinin sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını sağlamak,
- g) Temizlik, aydınlatma, ısıtma, bakım, onarım ve taşıma hizmetleri ile diğer teknik hizmetleri yapmak veya yaptırmak,
- h) Genel Evrak ve arşiv faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek,
- ı) İhtiyaç duyulan her türlü menkul ve gayrimenkulü kiralama ve satınalma işlemlerini yapmak,
- j) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

Savunma Uzmanlığı

Madde 22- Savunma Uzmanlığı, özel kanununda ve diğer kanunlarda gösterilen görevleri yerine getirir.

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

Madde 23- Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğinin görevleri şunlardır:

- a) Müsteşarlığın basın ve halkla ilişkiler ile ilgili faaliyetlerini planlamak,
- b) Bu faaliyetlerin belirlenecek usul ve ilkelere göre yürütülmesini sağlamak,
- c) Müsteşarlıkça verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

Taşra Teşkilatı

Madde 24- Dış Ticaret Müsteşarlığı, bakanlıkların kuruluş ve görev esaslarını düzenleyen 27 Eylül 1984 tarihli ve 3046 sayılı Kanun ile İl İdaresi Kanunu hükümlerine uygun olarak taşra teşkilatı kurmaya yetkilidir.

Taşra teşkilatının çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

Yurt Dışı Teşkilatı

Madde 25- Dış ticaret Müsteşarlığı amaç ve görevlerini yerine getirmek üzere Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurt Dışı Teşkilatı Hakkında 13 Aralık 1983 tarih ve 189 sayılı Kanun Hükmünde Kararname esaslarına uygun olarak yurt dışı teşkilatı kurar.

Bağlı Kuruluşlar

Madde 26- Yurt içi üretime ucuz, kaliteli, sürekli hammadde ve yarı mamul girdilerin sağlanması suretiyle, üretim faktörleri verimliliğinin, rekabet düzeyinin ve üretim kalitesinin yükseltilmesi, ihracatın artırılması, dış pazarların geliştirilmesi ve korunması ve bu amaçların gerçekleştirilebilmesi ve ülke içinde ve dışında gerekli organizasyonların oluşturulmasını teminen, üyelerinin hizmet karşılığı yapacakları ödemelerden müteşekkil kaynak yaratılması şartıyla kurulan İhracatçı Birlikleri ve İthalatçı Birlikleri ile İhracatı Geliştirme Etüd Merkezi Müsteşarlığın bağlı kuruluşlarıdır.

İhracatçı Birlikleri ile İthalatçı Birliklerinin kuruluş, işleyiş, işgal sahaları, organları ve üyeliğe ilişkin esaslar ile üyelerin hak ve yükümlülüklerini gösteren statüler Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulur.

Atama

Madde 27- 23 Nisan 1981 tarih ve 2451 sayılı Kanun Hükümleri dışında kalan memurların atamaları Müsteşar tarafından yapılır. Müsteşar gerekli gördüğü hallerde bu yetkisini Müsteşar Yardımcılarından birine devredebilir.

Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Müsteşarlık Müşaviri, Bölge Müdürü ve Yardımcısı, Serbest Bölge Müdürü ve Yardımcısı, İhracat Müdürü ve İhracat Kontrol Memuru kadrolarına atanacaklarda bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinin (a) bendindeki eğitim şartı aranır.

Müsteşarlık bağlı kuruluşlarının kuruluş mevzuatındaki atamaya ilişkin hükümler saklıdır.

Dış Ticaret Uzman Yardımcılığına Atanma

Madde 28- Dış Ticaret Uzman Yardımcılığına atanabilmek için, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinde sayılan şartlara ek olarak, aşağıdaki şartlar aranır.

a) Ekonomi, dış ticaret, hukuk, işletme, maliye, uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi, ekonometri ve mühendislik dallarında en az dört yıl eğitim veren fakülte ve yüksek okullardan veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylanmış yabancı fakülte veya yüksek okullardan mezun olmak,

- b) İlgili yönetmelikle belirtilen yabancı dillerden en az birini iyi derecede bilmek,
- c) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak,
- d) Sınavın yapıldığı yılın Ocak ayının ilk gününde 30 yaşını doldurmamış olmak,

Dış Ticaret Uzmanlığına Atanma

Madde 29- 28 inci maddeye göre Dış Ticaret Uzman Yardımcılığına atananlar, en az üç yıl fiilen çalışmak ve her yıl olumlu sicil almak kaydıyla, açılacak Dış Ticaret Uzmanlığı yeterli sınavına girmek hakkını kazanırlar. Sınavda başarılı olanlar "Dış Ticaret Uzmanı" ünvanını alırlar.

Dış Ticaret Uzmanlığı yeterlik sınavında iki defa başarısız olanlar ile, olumlu sicil alamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı yılı izleyen dört yıl içinde geçerli mazereti olmaksızın iki sınav hakkını kullanmayanlar, Dış Ticaret Uzman Yardımcılığı ünvanını kaybederler ve Müsteşarlıkta durumlarına uygun diğer kadrolara atanırlar.

Dış Ticaret Uzman ve Uzman Yardımcılığı yeterli ve yarışma sınavlarının yapılma esas ve usulleri ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Müsteşarlık, Dış Ticaret Uzman ve Uzman Yardımcılarını uzmanlık alanlarında mesleki bilgi ve tecrübelerini geliştirmeleri ve ihtisas yapmaları amacıyla yurt dışına gönderebilir. Bu maddeye göre yurt dışına personel gönderilmesinin usul ve esasları Yönetmelikle düzenlenir.

Bu Kanun Hükmünde Kararname Hükümlerine göre Dış Ticaret Uzmanı ünvanını almaya hak kazananlar bu unvanı işgal ettikleri kadroyla bağlı olmaksızın taşırlar.

Sözleşmeli Personel

Madde 30- Müsteşarlıkta, Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Genel Müdür, Müstakil Daire Başkanı, Genel Müdür Yardımcısı, Birinci Hukuk Müşaviri, Hukuk Müşaviri, Kurul Başkanı, Müsteşarlık Müşaviri, Daire Başkanı, Serbest Bölge Müdürü ve Yardımcısı, Şube Müdürü, Dış Ticaret Uzmanı, Dış Ticaret Uzman Yardımcısı, Programcı, Çözümleyici ve Programcı Yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek kaydıyla 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli olarak çalıştırılabilir.

Müsteşarlık Merkez Teşkilatında sağlık ve eğitim işlerinde çalıştırılmak üzere ilgili Bakanın onayı ile yurt içinde ve yurt dışında sözleşmeli olarak yerli ve yabancı kişiler çalıştırılabilir.

Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usul ve esasları, sayısı, ücret miktarı ve her çeşit ödemeler Bakanlar Kurulunca belirlenir.

Sözleşme ile çalıştırılacak personel istekleri üzerine TC. Emekli Sandığı ile ilgilendirilir.

Dış Ticaret Müsteşarlığı merkez teşkilatı kadrolarında fiilen çalışan personel, Başbakanlık merkez teşkilatında görevli personelin yararlandığı fazla mesai ücretinden aynı usul ve esaslara göre yararlandırılır.

Münhasıran Serbest Bölge Müdürlüklerinde çalıştırılmak üzere, 28 inci maddenin (a) bendindeki eğitim şartını yerine getirmek kaydıyla, uzmanlık gerektiren işlerde, bu bend hükümlerine göre personel istihdam edilebilir.

Yurt Dışı Teşkilatına Atanma

Madde 31- Müsteşarlığın yurt dışı teşkilatındaki Daimi Temsilci Yardımcısı, Ticaret Başmüşaviri, Ticaret Müşaviri veya Müşavir Yardımcısı, Ticaret Ataşesi veya Ateşe Yardımcısı kadrolarına atanabilmek için 28 inci maddenin (a) bendinde belirtilen eğitim şartlarını haiz olmak ve İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerinden veya Müsteşarlıkça tesbit edilecek dış ticaret ilişkilerimizde geçerli yabancı dillerden birini bilmek şarttır.

Yurt dışı teşkilatına ilk defa sürekli görevle atanabilmek için bu atamanın yapıldığı tarihte Müsteşarlık merkez teşkilatı birimlerinde fiilen en az dört yıldan beri görev yapmış olmak şarttır.

Yurt dışı teşkilatında görev süresi üç yıldır. Bu süre, hizmetin gerektirdiği hallerde Başbakan veya Müsteşarlığın bağlı bulunduğu Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı veya Devlet Bakanının onayı ile en çok bir yıla kadar uzatılabilir. Müsteşarlık Disiplin Kurulu Kararı ile dış göreve devam etmesi sakıncalı görülenler veya dış görevde olumsuz sicil alanlar, Müsteşarın başkanlığında, Müsteşar yardımcılarında oluşan Yurt Dışı Sürekli Görev Personel Seçim Komisyonunun teklifi üzerine, Başbakan tarafından atama usulüne bakılmaksızın, süresinden önce geri çekilebilirler.

Tekrar yurt dışı görevine atanabilmek için, hizmetin gerektirdiği istisnalar dışında, merkez teşkilatı kadrolarında en az üç yıldan beri görev yapmış olmak şarttır.

Yurt dışı Sürekli Görev Personel Seçim Komisyonu ve yurt dışı teşkilatı görev tanımları ile bunların çalışma esas ve usulleri çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir.

Sözleşme İle Araştırma, Etüd ve Proje Yaptırma

Madde 32- Müsteşarlık, görevleri ile ilgili olarak ihtiyaç duyduğu konularda araştırma, etüt ve proje ile uluslararası ikili ve çok taraflı temas ve toplantılar düzenleme ve bunlarla ilgili hertürlü mal ve hizmetlerin sağlanması gibi işleri yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere sözleşme veya pazarlık usulü ile yaptırabilir ve bu konularla ilgili mal ve hizmet satın alabilir. Bu hususta Devlet İhale Kanunu hükümleri uygulanmaz.

Bu husustaki düzenleme Yönetmelikle yapılır.

Kadrolar

Madde 33- Kadroların tesbit, ihdas ve iptali ile kadrolara ait diğer hususlar 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre düzenlenir.

Yetki Devri

Madde 34- Müsteşar, Müsteşarlığın ve bağlı kuruluşların her kademedeki yöneticileri gerektiğinde sınırlarını yazılı olarak açıkça belirlemek şartıyla yetkilerinden bir kısmını astlarına devredebilirler. Ancak yetki devri, yetki devreden amirin sorumluluğunu kaldırmaz.

İntikal Eden Görev ve Yetkiler

Madde 35- İhracat, İthalat, Anlaşmalar, Teşvik ve Uygulama, Serbest Bölgeler, Avrupa Topluluğu Koordinasyon, Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme, Dış Ticarete Standardizasyon Genel Müdürlükleri ile ilgili olarak Başbakan, ilgili Devlet Bakanı, Başbakanlık ve Başbakanlık Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinden önce mevzuatla verilmiş olan her türlü görev ve yetki Başbakana, Başbakanın görevlendireceği Bakana ve Dış Ticaret Müsteşarına intikal eder.

Yürürlükten Kaldırılan Hükümler

Madde 36- Diğer Kanunların bu Kanun Hükmündeki Kararnameye aykırı hükümleri uygulanmaz.

GEÇİCİ MADDE 1- 190 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (I) Sayılı Cetvelin Hazine ve Dışticaret Müsteşarlığı bölümü iptal edilmiştir.

Ek-I sayılı listelerde yeralan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye bağlı (I) sayılı cetvele Dış Ticaret Müsteşarlığı bölümü olarak eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 2- Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının İhracat, İthalat, Anlaşmalar, Avrupa Topluluğu Koordinasyon, Teşvik ve Uygulama, Dış Ticarete Standardizasyon, Serbest Bölgeler Genel Müdürlüklerine vizeli kadrolarda, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımlandığı tarihte görevli personel ile bu birimlerde görevli kadrosuz sözleşmeli personel ve kadrosu diğer kamu kurumlarında olupta ilgili mevzuat hükümlerine dayanılarak bu birimlerde görevlendirilmiş personel, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın Dış Ticaret Müsteşarlığına devredilmiş sayılır.

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının, Müsteşarlık, Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü, Hukuk Müşavirliği, Personel Dairesi Başkanlığı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı ve Savunma Uzmanlığında görevli personel ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Müşavirleri, basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Taşra Teşkilatı ve Yurt Dışı Teşkilatında görevli personelin bağlı olacakları Müsteşarlık, dış Ticaret Müsteşarı ile Hazine Müsteşarı arasında bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımlandığı tarihten itibaren 30 gün içinde yapılacak protokol ile belirlenir.

Bu maddeye göre Dış Ticaret Müsteşarlığına devredilmiş sayılan personel ile Protokol ile devredilecek personelden bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girmesinden önce Hazine ve Dış Ticaret Uzmanı unvanını almış olanlar ve Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığında Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı görevlerinde bulunanlar Dış Ticaret Uzmanı unvanını, Hazine ve Dış Ticaret Uzman Yardımcısı unvanına sahip olanlar Dış Ticaret Uzman Yardımcısı unvanını bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımlandığı tarihte başkaca bir işleme gerek kalmaksızın almış sayılırlar.

Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Uzman Unvanını daha önce almış olup da, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımlandığı tarihte Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığında görevli

olmayanlar, Dış Ticaret Müsteşarlığında bir göreve atanmaları halinde, atamaların yapıldığı tarih itibarıyla, Dış Ticaret Uzmanı Unvanını da almaya hak kazanırlar.

GEÇİCİ MADDE 3- a) Geçici 2 maddede belirtilen personelden kadro ve görev unvanları değişmeyenler başkaca bir işleme gerek kalmaksızın yeni kadrolarına atanmış sayılırlar. Ancak, Müsteşar Yardımcısı ve Genel Müdürlere ait kadrolar, şahsa bağlı kadrolar olup, her ne sebeple olursa olsun boşalmaları halinde genel hükümlere göre iptal edilmiş sayılır.

b) Kadro ve görev unvanları değişenler veya kaldırılanlar yeni bir kadroya atanıncaya kadar eski durumlarına uygun işlerde görevlendirilebilirler. Bunların eski kadrolarına ait aylık, ek gösterge, her türlü zam ve tazminatları ile diğer özlük hakları şahıslarına bağlı olarak devam eder.

Ancak, bunların atandıkları yeni kadrolarda kaldıkları sürece aylık, ek gösterge ile zam ve tazminatlarının toplamı, almakta oldukları aylık, ek gösterge ile zam ve tazminatlardan az olduğu takdirde aradaki fark giderilinceye kadar hiç bir vergi ve kesintiye tabi olmaksızın tazminat olarak ödenir.

c) Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının yurt dışı kadrolarına atanmış olup halen bu kadrolarda görevli bulunanlar Geçici 2 nci maddenin ikinci fıkrasına göre yapılan tespit sonucu bağlandıkları Müsteşarlığın yurt dışı kadrolarına, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 32 nci maddesinin 3 üncü fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, kalan süreleri tamamlamak üzeri, işgal ettikleri kadro dereceleriyle ekli cetvellerde ihdas edilen kadrolara atanmış sayılırlar.

GEÇİCİ MADDE 4- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığında görevli olup, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinin (a) bendinde sayılan Yüksek Öğretim Kurumlarından veya bunlara denkliği kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından mezun olmuş personelden, asgari üç yılı Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Merkez teşkilatında olmak üzere, kamu hizmetinde en az yedi yıl çalışmış olanlar yaş sınırına bakılmaksızın, 31 Aralık 1995 tarihine kadar Kamu Personeli Dil Sınavından en az C düzeyinde not almak ve uzmanlık yeterlik sınavında başarılı olmak kaydıyla Dış Ticaret Uzmanı olmaya hak kazanırlar. Bu haktan istifade etmek istemeyenler ile hizmeti yedi yıldan az olanlar yaş sınırına bakılmaksızın uzman yardımcılığı giriş sınavına girme hakkından açılacak ilk iki sınava girmek suretiyle yararlanırlar.

GEÇİCİ MADDE 5- Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığından Dış Ticaret Müsteşarlığına devredilen personelden kadrosuz sözleşmeli olarak çalışanların istihdamlarına, mevcut sözleşme ve tabi oldukları mevzuat hükümlerine göre devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 6- Geçici 2 inci maddede belirtilen personelden sözleşmeli olarak çalışanların 1994 mali yılına ait ücret sözleşmeleri devam eder.

GEÇİCİ MADDE 7- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımı tarihinde çalışmakta olanlar hariç olmak üzere 28 Temmuz 1967 tarih ve 933 sayılı Kanuna göre sözleşmeli personel istihdam edilemez. Halen 933 sayılı Kanuna göre istihdam edilen personelin sözleşmeleri ise her yıl Müsteşarın uygun görmesi şartıyla yenilenir.

GEÇİCİ MADDE 8- Dış Ticaret Müsteşarlığının 1994 Mali Yılı harcamaları Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Bütçesinden karşılanır. Bu konuda düzenlemeler yapmaya Maliye Bakanlığı yetkilidir.

GEÇİCİ MADDE 9- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımlandığı tarihte, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı İhracat, İthalat, Anlaşmalar, Avrupa Topluluğu Koordinasyon, Dış Ticarete Standardizasyon, Teşvik ve Uygulama ve Serbest Bölgeler Genel Müdürlüklerinin kullandıkları bütün döşeme ve demirbaşlar, memur konutları, taşıtlar bu birimlere tahsis edilmiş sayılır.

Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü ile Hukuk Müşavirliği, Personel Dairesi Başkanlığı, İdari ve Mali İşler Dairesi Başkanlığı, Savunma Uzmanlığı, Müsteşarlık Müşavirleri, Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği ile Taşra ve Yurt Dışı Teşkilatına ait diğer menkul eşya ile gayri menkuller, memur konutları ve taşıtlar Dış Ticaret Müsteşarı ile Hazine Müsteşarı arasında, işbu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımlandığı tarihten itibaren 30 gün içinde yapılacak protokole göre, ilgili Müsteşarlığa devredilir.

GEÇİCİ MADDE 10- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihte Müsteşar, Müsteşar Yardımcısı, Genel Müdür, Genel Müdür Yardımcısı, Müsteşarlık Müşaviri, Bölge Müdürü ve Yardımcısı, Serbest Bölge Müdürü ve Yardımcısı, İhracat Müdürü ve İhracat Kontrol Memuru kadrolarında asaleten atanma suretiyle görev yapanlar için, bu görevlerinin devamı süresince bu Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesinin (a) bendindeki eğitim şartı aranmaz.

GEÇİCİ MADDE 11- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin çeşitli maddelerinde öngörülen Yönetmelikler, 6 ay içinde çıkarılır. Bu süre içinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının ilgili Yönetmeliklerinin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 12- Diğer Kanunların madde metinlerinde geçen "Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan" ve "Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı ibareleri Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan" ve "Dış Ticaret Müsteşarlığı" olarak değiştirilmiştir.

Diğer mevzuatta bu Kanun Hükmünde Kararnamedeki görevler ile ilgili olarak Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığına, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına, Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarına ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarına yapılmış olan atıflar Dış Ticaret Müsteşarlığına ve Dış Ticaret Müsteşarına; özlük hakları açısından Hazine ve Dış Ticaret Uzmanına ve Hazine ve Dış Ticaret Uzman Yardımcısına yapılmış atıflar, ilgisine göre Dış Ticaret Uzmanına ve Dış Ticaret Uzman Yardımcısına yapılmış sayılır.

GEÇİCİ MADDE 13- Müsteşarlığın merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı bu Kanun Hükmünde Kararnamede belirlenen esaslara göre düzenleninceye kadar tüm görev ve hizmetler Müsteşarlığa devrolunan teşkilat tarafından yürütülmeye devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 14- Yatırımları ve Döviz Kazandırıcı Hizmetleri Teşvik Fonu ile 6 Haziran 1985 tarihli ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Fonu ve bu fonların mevcut varlıkları ve kaynakları dahil Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına verilen tüm yetki ve görevler başkaca bir işleme gerek kalmaksızın Dış Ticaret Müsteşarlığına devredilmiş sayılır.

GEÇİCİ MADDE 15- Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yayımından önce Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı Uzman Yardımcısı sınav haklarını kullanmış olmak Dış Ticaret Uzman Yardımcısı Sınav hakkını ortadan kaldırmaz.

Yürürlük

Madde 37- Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 38- Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

EK I SAYILI CETVEL

DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI MERKEZ TEŞKİLATI

Müsteşar

Müsteşar Yardımcısı

Ana Hizmet Birimleri

Müsteşar

Müsteşar Yardımcısı

1. İhracat Genel Müdürlüğü
 2. İthalat Genel Müdürlüğü
 3. Anlaşmalar Genel Müdürlüğü
 4. Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü
 5. Teşvik ve Uygulama Genel Müdürlüğü
 6. Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü
 7. Dış Ticarete Standardizasyon Genel Müdürlüğü
 8. Ekonomik Araştırmalar ve Değerlendirme Genel Müdürlüğü
- Danışma ve Denetim Birimleri Yardımcı Birimler
1. Hukuk Müşavirliği
 1. Personel Dairesi Başkanlığı
 2. Müsteşarlık Müşavirleri
 2. İdari ve Mali İşler Dairesi
 3. Dış Ticaret Kontrolörleri Başkanlığı Kurulu Başkanlığı

3. Savunma Uzmanlığı

4. Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

EK (I) SAYILI LİSTE

KURUMU : DIŞ TİCARET MÜSTEŞARLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

İHDAS EDİLEN KADROLAR

SERBEST TUTULAN KADRO

Kadro	Sınıf Unvanı	K/D	Adedi	Toplam
GİH	MÜSTEŞAR	1	1	1
GİH	MÜSTEŞAR YARDIMCISI	1	3	3
GİH	İHRACAT GENEL MÜDÜRÜ	1	1	1
GİH	İTHALAT GENEL MÜDÜRÜ	1	1	1
GİH	ANLAŞMALAR GENEL MÜDÜRÜ	1	1	1
GİH	TEŞVİK VE UYGULAMA GENEL MÜDÜRÜ	1	1	1
GİH	SERBEST BÖLGE GENEL MÜDÜRÜ	1	1	1
GİH	AVRUPA BİRLİĞİ KOORDİNASYON GENEL MÜDÜRÜ	1	1	1
GİH	DIŞTİCARETTE STANDARDİZASYON GENEL MÜDÜRÜ	1	1	1
GİH	EKONOMİK ARAŞTIRMALAR VE DEĞERLENDİRME GENEL MÜDÜRÜ	1	1	1
GİH	I. HUKUK MÜŞAVİRİ	1	1	1
GİH	DIŞTİCARET KONTROLÖRLERİ KURULU BAŞKANI	1	1	1
GİH	PERSONEL DAİRESİ BAŞKANI	1	1	1
GİH	İDARİ VE MALİ İŞLER DAİRESİ BAŞKANI	1	1	1
GİH	BASIN VE HALKLA İLİŞİKİLER MÜŞAVİRİ	1	1	1
GİH	MÜSTEŞARLIK MÜŞAVİRİ	1	10	10

GİH	GENEL MÜDÜR YARDIMCISI	1	20	20
GİH	DAİRE BAŞKANI	1	60	60
GİH	HUKUK MÜŞAVİRİ	1	3	3
GİH	HUKUK MÜŞAVİRİ	3	1	1
GİH	HUKUK MÜŞAVİRİ	4	1	1
GİH	DIŞTİCARET BAŞKONTROLÖRÜ	1	10	10
GİH	DIŞTİCARET BAŞKONTROLÖRÜ	2	10	10
GİH	DIŞTİCARET KONTROLÖRÜ	3	5	5
GİH	DIŞTİCARET KONTROLÖRÜ	4	5	5
GİH	DIŞTİCARET KONTROLÖRÜ	5	5	5
GİH	DIŞTİCARET KONTROLÖRÜ	6	5	5
GİH	DIŞTİCARET KONTROLÖRÜ	7	5	5
GİH	DIŞTİCARET UZMANI	1	63	63
GİH	DIŞTİCARET UZMANI	2	41	41
GİH	DIŞTİCARET UZMANI	3	41	41
GİH	DIŞTİCARET UZMANI	4	35	35
GİH	DIŞTİCARET UZMANI	5	44	44
GİH	DIŞTİCARET UZMANI	6	35	35
GİH	DIŞTİCARET UZMANI	7	7	7
THS	DIŞTİCARET UZMANI	1	2	2
THS	DIŞTİCARET UZMANI	2	2	2
THS	DIŞTİCARET UZMANI	3	2	2
THS	DIŞTİCARET UZMANI	4	2	2
THS	DIŞTİCARET UZMANI	5	1	1
THS	DIŞTİCARET UZMANI	6	1	1
THS	DIŞTİCARET UZMANI	7	15	15
GİH	AVRUPA BİRLİĞİ UZMANI	1	3	3
GİH	AVRUPA BİRLİĞİ UZMANI	2	3	3
GİH	AVRUPA BİRLİĞİ UZMANI	3	3	3
GİH	AVRUPA BİRLİĞİ UZMANI	4	3	3
GİH	AVRUPA BİRLİĞİ UZMANI	5	2	2
GİH	AVRUPA BİRLİĞİ UZMANI	6	2	2
GİH	DIŞTİCARET UZMAN YARDIMCISI	8	80	0

THS	DIŞTİCARET YARDIMCISI	UZMAN	9	73	73
THS	DIŞTİCARET YARDIMCISI	UZMAN	8	8	8
THS	DIŞTİCARET YARDIMCISI	UZMAN	9	4	4
GİH	AVRUPA BİRLİĞİ YARD.	UZMAN	8	5	5
GİH	AVRUPA BİRLİĞİ YARD.	UZMAN	9	5	5
GİH	STAJYER KONTROLÖRÜ	DIŞTİCARET	9	30	30
GİH	SAVUNMA UZMANI		1	1	1
GİH	SİVİL SAVUNMA UZMANI		2	1	1
GİH	SİVİL SAVUNMA UZMANI		3	1	1
GİH	ŞUBE MÜDÜRÜ		1	50	50
GİH	ŞUBE MÜDÜRÜ		2	40	40
GİH	ŞUBE MÜDÜRÜ		3	52	52
GİH	ŞUBE MÜDÜRÜ		4	45	45
GİH	ŞUBE MÜDÜRÜ		5	2	2
GİH	KÜTÜPHANECİ		5	1	1
GİH	KÜTÜPHANECİ		7	1	1
GİH	MÜTERCİM		4	1	1
GİH	MÜTERCİM		6	1	1
GİH	MÜTERCİM		7	1	1
GİH	PROGRAMCI		1	2	2
GİH	PROGRAMCI		2	4	4
GİH	PROGRAMCI		3	4	4
GİH	PROGRAMCI		4	2	2
GİH	PROGRAMCI		5	2	2
GİH	PROGRAMCI		6	2	2
GİH	ÇÖZÜMLEYİCİ		1	5	5
GİH	ÇÖZÜMLEYİCİ		2	4	4
GİH	ÇÖZÜMLEYİCİ		3	1	1
GİH	ÇÖZÜMLEYİCİ		4	2	2
GİH	ÇÖZÜMLEYİCİ		5	2	2
GİH	PROGRAMCI YARDIMCISI		5	1	1

GİH	PROGRAMCI YARDIMCISI	7	3	3
GİH	PROGRAMCI YARDIMCISI	8	4	4
GİH	ŞEF	3	3	3
GİH	ŞEF	4	16	16
GİH	ŞEF	5	35	35
GİH	ŞEF	6	20	20
GİH	ŞEF	7	13	13
GİH	AYNIYAT SAYMANI	3	1	1
GİH	AMBAR MEMURU	7	1	1
GİH	AMBAR MEMURU	8	1	1
GİH	MEMUR	5	20	20
GİH	MEMUR	6	27	27
GİH	MEMUR	7	29	29
GİH	MEMUR	8	22	22
GİH	MEMUR	9	12	12
GİH	MEMUR	10	11	11
GİH	MEMUR	11	2	2
GİH	SANTRAL MEMURU	10	1	1
GİH	KORUMA VE GÜVENLİK GÖREVLİSİ	5	10	10
GİH	KORUMA VE GÜVENLİK GÖREVLİSİ	6	7	7
GİH	KORUMA VE GÜVENLİK GÖREVLİSİ	7	8	8
GİH	KORUMA VE GÜVENLİK GÖREVLİSİ	8	10	10
GİH	KORUMA VE GÜVENLİK GÖREVLİSİ	9	10	10
GİH	KORUMA VE GÜVENLİK GÖREVLİSİ	10	10	10
GİH	KORUMA VE GÜVENLİK GÖREVLİSİ	11	3	3
GİH	KORUMA VE GÜVENLİK GÖREVLİSİ	12	2	2
GİH	MUTEMET	5	1	1
GİH	SEKRETER	6	2	2
GİH	SEKRETER	7	5	5

GİH	SEKRETER		8	2	2
GİH	DAKTİLOGRAF		5	7	7
GİH	DAKTİLOGRAF		6	15	15
GİH	DAKTİLOGRAF		7	14	14
GİH	DAKTİLOGRAF		8	14	14
GİH	DAKTİLOGRAF		9	15	15
GİH	DAKTİLOGRAF		10	19	19
GİH	DAKTİLOGRAF		11	4	4
GİH	VERİ HAZIRLAMA KONTROL İŞLETMENİ	VE	5	5	5
GİH	VERİ HAZIRLAMA KONTROL İŞLETMENİ	VE	6	3	3
GİH	VERİ HAZIRLAMA KONTROL İŞLETMENİ	VE	7	6	6
GİH	VERİ HAZIRLAMA KONTROL İŞLETMENİ	VE	8	2	2
GİH	VERİ HAZIRLAMA KONTROL İŞLETMENİ	VE	9	3	3
GİH	VERİ HAZIRLAMA KONTROL İŞLETMENİ	VE	10	6	6
GİH	BİLGİSAYAR İŞLETMENİ		5	4	4
GİH	BİLGİSAYAR İŞLETMENİ		6	3	3
GİH	BİLGİSAYAR İŞLETMENİ		7	2	2
GİH	BİLGİSAYAR İŞLETMENİ		8	2	2
GİH	ŞOFÖR		6	1	1
GİH	ŞOFÖR		7	7	7
GİH	ŞOFÖR		8	8	8
GİH	ŞOFÖR		9	6	6
GİH	ŞOFÖR		10	3	3
GİH	ŞOFÖR		11	1	1
GİH	ŞOFÖR		12	3	3
GİH	ŞOFÖR		13	3	3
SHS	DAİRE TABİBİ		1	1	1
SHS	DAİRE TABİBİ		3	1	1
SHS	HEMŞİRE		3	1	1
SHS	HEMŞİRE		4	1	1
SHS	HEMŞİRE		6	1	1

SHS	LABORANT	8	1	1
SHS	LABORANT	9	1	1
THS	MÜHENDİS	1	2	2
THS	MÜHENDİS	2	3	3
THS	MÜHENDİS	4	3	3
THS	MÜHENDİS	5	2	2
THS	MÜHENDİS	6	4	4
THS	MİMAR	1	1	1
THS	MİMAR	3	1	1
THS	MİMAR	4	1	1
THS	TEKNİKER	1	4	4
THS	TEKNİKER	3	1	1
THS	TEKNİKER	4	1	1
THS	TEKNİKER	5	2	2
THS	TEKNİKER	9	2	2
THS	TEKNİSYEN	4	2	2
THS	TEKNİSYEN	5	2	2
THS	TEKNİSYEN	6	3	3
THS	TEKNİSYEN	7	9	9
THS	TEKNİSYEN	8	7	7
THS	TEKNİSYEN	9	4	4
THS	TEKNİSYEN	10	3	3
THS	TEKNİSYEN	11	4	4
THS	TEKNİSYEN	12	3	3
YHS	HİZMETLİ	5	1	1
YHS	HİZMETLİ	6	4	4
YHS	HİZMETLİ	7	17	17
YHS	HİZMETLİ	8	14	14
YHS	HİZMETLİ	9	14	14
YHS	HİZMETLİ	10	13	13
YHS	HİZMETLİ	11	9	9
YHS	HİZMETLİ	12	6	6
YHS	DAĞITICI	7	5	5
YHS	DAĞITICI	8	4	4
YHS	DAĞITICI	9	4	4

YHS	DAĞITICI	10	2	2
-----	----------	----	---	---

EK (I) SAYILI LİSTE

KURUMU : DIŞTİCARET MÜSTEŞARLIĞI

TEŞKİLATI : TAŞRA

İHDAS EDİLEN KADROLAR

SERBEST TUTULAN KADRO

SINIF	ÜNVANI	K/D	ADEDİ	TOPLAM
GİH	BÖLGE MÜDÜRÜ	1	7	7
GİH	BÖLGE MÜDÜR YARDIMCISI	1	14	14
GİH	SERBEST BÖLGE MÜDÜRÜ	1	7	7
GİH	SERBEST BÖLGE MÜDÜR YARD	2	6	6
GİH	İHRACAT MÜDÜRÜ	1	27	27
GİH	İHRACAT MÜDÜRÜ	2	23	23
GİH	İHRACAT MÜDÜRÜ	3	4	4
GİH	LABORATUVAR MÜDÜRÜ	1	1	1
GİH	LABORATUVAR MÜDÜRÜ	2	2	2
GİH	DIŞTİCARET UZMANI	3	1	1
GİH	DIŞTİCARET UZMANI	5	3	3
GİH	DIŞTİCARET UZMAN YARDIMCISI	7	1	1
GİH	ŞEF	3	11	11
GİH	ŞEF	4	5	5
GİH	ŞEF	5	5	5
GİH	ŞEF	6	8	8
GİH	ŞEF	7	10	10
GİH	İHRACAT KONTROL MEMURU	3	44	44
GİH	İHRACAT KONTROL MEMURU	4	38	38

Esas Sayısı : 1994/56
Karar Sayısı : 1994/51

GİH	İHRACAT MEMURU	KONTROL	5	62	62
GİH	İHRACAT MEMURU	KONTROL	6	48	48
GİH	İHRACAT MEMURU	KONTROL	7	44	44
GİH	İHRACAT MEMURU	KONTROL	8	75	75
GİH	İHRACAT MEMURU	KONTROL	9	36	36
GİH	MEMUR		5	15	15
GİH	MEMUR		6	15	15
GİH	MEMUR		7	15	15
GİH	MEMUR		8	11	11
GİH	MEMUR		9	15	15
GİH	MEMUR		10	18	18
GİH	MEMUR		11	10	10
GİH	MEMUR		12	14	14
GİH	MEMUR		13	2	2
GİH	MUTEMET		8	2	2
GİH	DAKTİLOGRAF		5	2	2
GİH	DAKTİLOGRAF		6	5	5
GİH	DAKTİLOGRAF		7	15	15
GİH	DAKTİLOGRAF		8	3	3
GİH	DAKTİLOGRAF		9	12	12
GİH	DAKTİLOGRAF		10	15	15
GİH	DAKTİLOGRAF		11	6	6
GİH	DAKTİLOGRAF		12	11	11
GİH	DAKTİLOGRAF		13	1	1
GİH	SEKRETER		5	2	2
GİH	SEKRETER		6	2	2
GİH	SEKRETER		7	2	2
GİH	SEKRETER		9	3	3
GİH	BİLGİSAYAR İŞLETMENİ		5	2	2
GİH	BİLGİSAYAR İŞLETMENİ		6	2	2
GİH	BİLGİSAYAR İŞLETMENİ		7	2	2

GİH	BİLGİSAYAR İŞLETMENİ	8	3	3
GİH	ŞOFÖR	5	1	1
GİH	ŞOFÖR	6	1	1
GİH	ŞOFÖR	7	2	2
GİH	ŞOFÖR	8	1	1
GİH	ŞOFÖR	9	1	1
GİH	ŞOFÖR	10	1	1
GİH	ŞOFÖR	11	1	1
GİH	ŞOFÖR	12	1	1
SHS	LABORANT	5	2	2
SHS	LABORANT	6	2	2
SHS	LABORANT	7	2	2
THS	MÜHENDİS	1	3	3
THS	MÜHENDİS	2	2	2
THS	MÜHENDİS	3	2	2
THS	KİMYAGER	2	6	6
THS	KİMYAGER	3	3	3
THS	KİMYAGER	4	3	3
THS	KİMYAGER	5	6	6
THS	KİMYAGER	6	6	6
THS	KİMYAGER	7	10	10
THS	TEKNİSYEN	7	2	2
YHS	HİZMETLİ	5	2	2
YHS	HİZMETLİ	6	1	1
YHS	HİZMETLİ	7	15	15
YHS	HİZMETLİ	8	12	12
YHS	HİZMETLİ	9	7	7
YHS	HİZMETLİ	10	9	9
YHS	HİZMETLİ	11	5	5
YHS	HİZMETLİ	12	13	13
YHS	HİZMETLİ	13	5	5
YHS	BEKÇİ	8	2	2
YHS	BEKÇİ	10	3	3
YHS	BEKÇİ	13	1	1

EK (I) SAYILI CETVEL

KURUMU : DIŞTİCARET MÜSTEŞARLIĞI

TEŞKİLATI : YURTDIŞI

İHDAS EDİLEN KADROLAR

SERBEST TUTULAN KADRO

KADRO SINIFI	ÜNVANI	K/D	ADEDİ	ADEDİ	TOPLAM
GİH	DAİMİ TEMSİLCİ YARDIMCISI	1	1		1
GİH	TİCARET BAŞMÜŞAVİRİ	1	19		19
GİH	TİCARET BAŞMÜŞAVİRİ	2	17		17
GİH	TİCARET BAŞMÜŞAVİRİ	3	16	2	18
GİH	TİCARET BAŞMÜŞAVİRİ	4	12	5	17
GİH	TİCARET MÜŞAVİR YARDIMCISI	5	6	12	18
GİH	TİCARET MÜŞAVİR YARDIMCISI	6	4	12	16
GİH	TİCARET MÜŞAVİR YARDIMCISI	7	4	17	21

EK (IV) SAYILI LİSTE

KURUMU : DIŞTİCARET MÜSTEŞARLIĞI

TEŞKİLATI : MERKEZ

ŞAHSA BAĞLI KADROLAR

SINIF	UNVANI	K/D	ADED
GİH	MÜSTEŞAR YARDIMCISI	1	3

GİH	ANLAŞMALAR GENEL MÜDÜRÜ	1	1
GİH	TEŞVİK VE UYGULAMA GENEL MÜDÜRÜ	1	1
GİH	SERBEST BÖLGELER GENEL MÜDÜRÜ	1	1
GİH	AVRUPA TOPLULUĞU KOORDİNASYON GENEL MÜDÜRÜ	1	1
GİH	DIŞTİCARETTE STANDARDİZASYON GENEL MÜDÜRÜ	1	1
GİH	İTHALAT GENEL MÜDÜRÜ	1	1
GİH	İHRACAT GENEL MÜDÜRÜ	1	1

B- Dayanılan Anayasa Kuralları :

İptal isteminin gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralları şunlardır :

1. "MADDE 6.- Egemenlik, kayıtsız şartsız Milletindir. Türk Milleti, egemenliğini, Anayasanın koyduğu esaslara göre, yetkili eliyle kullanır.

Egemenliğin kullanılması, hiçbir surette hiçbir kişiye, zümreye veya sınıfa bırakılamaz. Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz."

2. "MADDE 7.- Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez."

3. "MADDE 10- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

4. "MADDE 87.- Türkiye Büyük Millet Meclisinin görev ve yetkileri, kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak; Bakanlar Kurulunu ve bakanları denetlemek; Bakanlar Kuruluna belli konularda kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi vermek; bütçe ve kesinhesap kanun tasarılarını görüşmek ve kabul etmek; para basılmasına ve savaş ilânına karar vermek; milletlerarası andlaşmaların onaylanmasını uygun bulmak, Anayasanın 14 üncü maddesindeki fiillerden dolayı hüküm giyenler hariç olmak üzere, genel ve özel af ilânına, mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek ve Anayasanın diğer maddelerinde öngörülen yetkileri kullanmak ve görevleri yerine getirmektir."

5. "MADDE 91.- Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasanın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez.

Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin, amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir.

Bakanlar Kurulunun istifası, düşürülmesi veya yasama döneminin bitmesi, belli süre için verilmiş olan yetkinin sona ermesine sebep olmaz.

Kanun hükmünde kararnamenin, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından süre bitiminden önce onaylanması sırasında, yetkinin son bulunduğu veya süre bitimine kadar devam ettiği de belirtilir.

Sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde, Cumhurbaşkanının Başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulunun kanun hükmünde kararname çıkarmasına ilişkin hükümler saklıdır.

Kanun hükmünde kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak, kararnamede yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih de gösterilebilir.

Kararnameler, Resmi Gazetede yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür.

Yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmayan kararnameler bu tarihte, Türkiye Büyük Millet Meclisince reddedilen kararnameler bu kararın Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte, yürürlükten kalkar. Değiştirilerek kabul edilen kararnamelerin değiştirilmiş hükümleri, bu değişikliklerin Resmî Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer."

6- "MADDE 128.- Devletin, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişilerinin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği aslı ve sürekli, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle yürütülür.

Memurların ve diğer kamu görevlilerinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işleri kanunla düzenlenir.

Üst kademe yöneticilerinin yetiştirilme usul ve esasları, kanunla özel olarak düzenlenir."

7. "MADDE 138.- Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler.

Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz.

Görölmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.

Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez."

8. "MADDE 153.- Anayasa Mahkemesinin kararları kesindir. İptal kararları gerekçesi yazılmadan açıklanamaz.

Anayasa Mahkemesi bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin tamamını veya bir hükmünü iptal ederken, kanun koyucu gibi hareketle, yeni bir uygulamaya yol açacak biçimde hüküm tesis edemez.

Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez.

İptal kararının yürürlüğe girişinin ertelendiği durumlarda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, iptal kararının ortaya çıkardığı hukukî boşluğu dolduracak kanun tasarı veya teklifini öncelikle görüşüp karara bağlar.

İptal kararları geriye yürümez.

Anayasa Mahkemesi kararları Resmî Gazetede hemen yayımlanır ve yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, gerçek ve tüzelkişileri bağlar."

9. "MADDE 163.- Genel ve katma bütçelerle verilen ödenek, harcanabilecek miktarın sınırını gösterir. Harcanabilecek miktar sınırının Bakanlar Kurulu kararıyla aşılabileceğine dair bütçelere hüküm konulamaz. Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname ile bütçede değişiklik yapmak yetkisi verilemez. Cari yıl bütçesindeki ödenek artışını öngören değişiklik tasarılarında ve carî ve ileriki yıl bütçelerine malî yük getirecek nitelikteki kanun tasarı ve tekliflerinde, belirtilen giderleri karşılayabilecek malî kaynak gösterilmesi zorunludur."

III- İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Yılmaz ALİEFENDİOĞLU, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER ve Lütfi F. TUNCEL'in katılmalarıyla 4.7.1994 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğün durdurulması isteminin Başkanlıkça belirlenecek başka bir günde incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ :

Davanın esasına ilişkin rapor, dava dilekçesi ve ekleri, yürürlüğün durdurulması ve iptali istenilen Kanun Hükmünde Kararname kuralları, dayanan Anayasa kuralları ile bunların gerekçeleri ve öteki yasama belgeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Kanun Hükmünde Kararname Hakkında Genel Açıklama :

Kanun Hükmünde Kararname (KHK) Kurumu, 22.9.1971 günlü ve 1488 sayılı Yasa ile 1961 Anayasası'nın 64. maddesinde yapılan değişiklik sonucu hukukumuzda girmiştir. Bu değişikliğin gerekçesinde "Parlamentar rejimlerde, kanun yapmanın belli usullere uyulmak

zorunluluğu sebebiyle zaman aldığı ve gecikmeler meydana getirdiği bir gerçektir. Değişen iktisadî ve sosyal şartların gereği olarak bazı hukuk kurallarının bu usuller dışında yürürlüğe konulabilmesi çağdaş devlet anlayışının tabii sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anayasa'nın 5. maddesi hükmünün prensibini bozmamak ve her halde önceden yasama meclislerince esasları bir kanunla tesbit olunan sınırlar içerisinde kalmak kaydıyla hükümete KHK'ler çıkarma yetkisinin verilmesi ve bu yetkiyi düzenleyen hükmün TBMM'nin genel olarak görev ve yetkilerini belirleyen 64. maddesine eklenmesi uygun görülmüştür." denilmektedir. KHK'ler, temelde 1961 Anayasası'ndan çok farklı olmamakla birlikte 1982 Anayasası'nda kimi yeniliklerle ve fakat benzer gerekçelerle 91. maddede düzenlenmiştir. Böylece, hem yürütme organını güçlendirmek hem de değişen ekonomik ve sosyal konuların ortaya çıkardığı sorunlara ivedi çözümler bulmak amacına ulaşmak istenilmiştir.

Olağan dönemlerde çıkarılan KHK'lerin mutlaka bir yetki yasasına dayanması zorunludur. Yetki Yasası'nın içeriği ve ögeleri de Anayasa'nın 91. maddesinde belirlenmiştir. 87. maddede ise Bakanlar Kurulu'na "belli konularda" KHK çıkarma yetkisi vermek TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

Bakanlar Kurulu'nun belli bir konuda KHK çıkarabilmesi için öncelikle TBMM tarafından kendisine bu konuda yasa ile bir yetkinin verilmiş olması gerekir. Bakanlar Kurulu, bir yasa ile önceden yetkilendirilmedikçe, kendiliğinden KHK çıkartamaz. Yasa ile verilen yetkiye dayanılarak çıkartılan KHK, yürürlükteki yasa hükümlerini kaldırabilmekte ve değiştirebilmekte, başka bir anlatımla yasanın hukuksal gücüne sahip bulunmaktadır. Yasama yetkisinin, "kanun koymak, değiştirmek ve kaldırmak" ögelerini içerdiği kuşkusuzdur. KHK, yürürlükteki yasa hükümlerini kaldırabilmekte ve değiştirebilmektedir.

Anayasa'da öngörüldüğü biçimi ile KHK'ler yapısal (organik-uzvî) bakımdan yürütme organı işlemi, işlevsel (fonksiyonel) yönden ise yasama işlemi niteliğindedirler. Ancak, Türkiye Büyük Millet Meclisi verdiği yetkiyi bir yasa ile her zaman geri alabileceği gibi kendisine sunulan KHK'leri aynen kabul etmek ya da reddetmek zorunda olmayıp dilediğinde değiştirerek de kabul edebilir. Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisinin verilmesi, yasayla düzenlemesi gereken konuların yasama alanından çıkarılıp yürütme organının düzenleme alanına sokulması sonucunu doğurmaz. Bu nedenle, Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisinin verilmiş olması Anayasa'nın 7. maddesinde öngörülen "Yasama yetkisinin devredilmezliği" ilkesini ortadan kaldırmaz.

Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarılabilmesine yetki veren yasada yer alması zorunlu ögeler Anayasa'nın bu konuya ilişkin 91. maddesinin ikinci fıkrasında gösterilmiştir. Buna göre :

"Yetki kanunu, çıkarılacak kanun hükmünde kararnamenin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve süresi içinde birden fazla kararname çıkarılıp çıkarılamayacağını gösterir." Bundan anlaşılacağı gibi yetki yasası, yürürlüğe konulacak KHK'nin amacını, kapsamını, ilkelerini, kullanma süresini ve bu süre içinde birden çok kararname yürürlüğe konulup konulamayacağını belirtmek zorundadır. Bakanlar Kurulu'na verilen türevsel yetki, yasada öngörülen amaç, ilke, kapsam ve süre ile sınırlı bir yetkidir. O halde, yetki yasasında Anayasa'nın belirlediği ögelerin belli bir içeriğe kavuşturularak somutlaştırılması gerekir.

Bakanlar Kurulu'na KHK çıkarma yetkisinin "belli konularda" verilebileceği 1961 Anayasası'nın 64. maddesinde açıkça belirtildiği halde, 1982 Anayasası'nın yetki yasasının sahip olması gereken öğelerini gösteren 91. maddesinde bu koşul yer almamaktadır. Ancak, 1982 Anayasası'nın 87. maddesinde "... Bakanlar Kuruluna belli konularda Kanun Hükmünde Kararname çıkarma yetkisi vermek..." TBMM'nin görev ve yetkileri arasında sayılmış bulunmaktadır. Bu nedenle, 91. maddede "belli konularda" ifadesinin yer almaması bir noksanlık sayılamaz. Çünkü, 87. maddede, Bakanlar Kurulu'na verilecek KHK çıkarma yetkisinin ancak belli konularda olabileceği açıkça gösterilmektedir. Bu durumda, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kurulu'na ancak belli konularda bu yetkiyi verebilir; her konuyu kapsayacak biçimde bir KHK çıkarma yetkisi veremez. KHK'nin konusunun yetki yasasında belirlenmesi zorunludur. Yetki, somutlaştırılmış ve belli bir konuda tanınmalıdır. Bakanlar Kuruluna sınırları belirsiz bir konuda KHK çıkarma yetkisi verilemez. KHK'nin konusu da yetki yasasında belirlenen çerçevenin dışına çıkamaz. KHK'nin yetki yasasında belirtilen amaç, kapsam ve ilkelere de uygun olması gerekir. Verilen yetkinin konusunun yasada gösterilmesi zorunluluğunun bu yasaya dayanılarak yürürlüğe konulan KHK'lerin yetki yasası kapsamı içinde kalıp kalmadıklarının hem yargısal hem de siyasal denetimlerinin yapılması yönünden çok büyük bir önemi vardır. Yetki Yasası'nın kapsamı dışında yürürlüğe konulan veya başka bir anlatımla yasanın öngörmediği bir konuda düzenleme yapan bir KHK'nin Anayasa'ya aykırı olacağı kuşkusuzdur. Anayasa'da kimi konuların KHK'lerle düzenlenmesi yasaklanmaktadır. 91. maddenin birinci fıkrasında "Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kuruluna kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi verebilir. Ancak, sıkıyönetim ve olağanüstü haller saklı kalmak üzere, Anayasa'nın ikinci kısmının birinci ve ikinci bölümlerinde yer alan temel haklar, kişi hakları ve ödevleri ile dördüncü bölümünde yer alan siyasî haklar ve ödevler kanun hükmünde kararnamelerle düzenlenemez." denilmektedir.

Buna göre, Anayasa'nın KHK'lerle düzenlenemeyeceğini belirlediği konularda TBMM tarafından Bakanlar Kurulu'na düzenlemede bulunması için bir yetki verilmesi de olanaksızdır. Verilen yetkinin konusunun belli olmasının, Anayasa'nın 91. maddesindeki "yetki verilemeyecek konular"ı da kapsayıp kapsamadığının incelenebilmesi yönünden de önemi büyüktür.

Bu nedenlerle, Bakanlar Kurulu'nun hangi konularda KHK çıkarabileceği Yetki Yasası'nda açıkça belirtilmeli ve verilen yetki konu yönünden mutlaka belirgin olmalıdır. Anayasa'nın 91. maddesine göre Yetki Yasası'nda çıkarılacak KHK'nin "amacı", "kapsamı" ve "ilkeleri"nin de belirtilmesi gerekir. Amaç, Bakanlar Kurulu'nun kendisine verilen yetki ile neleri gerçekleştirmesinin istendiğini belirlediğinden yetki yasasında KHK'nin amacı da somut olarak açıklanmalıdır. KHK'nin amacı ve kapsamı da konusu gibi geniş içerikli her yöne çekilebilecek biçimde genel anlatımlarla gösterilmemeli; değişik yorumlamaya elverişli olmamalıdır. KHK'nin yetki yasasında gösterilen amaç ve kapsam doğrultusunda, verilen ilkelere uygun çıkarılıp çıkarılmadığının saptanması hem yargısal hem de siyasal denetim yönünden zorunludur. KHK, yasada gösterilen amacı dışında yürürlüğe konulmuşsa ya da yetkinin kapsamını aşıyorsa veya ilkelere uygun değilse bu durumu onu yetki yasasına ve dolayısıyla Anayasa'ya aykırı düşürür.

Anayasa'ya göre yetki yasasında, Bakanlar Kurulu'na verilen yetkinin süresinin de gösterilmesi zorunludur. Bu zorunluluk, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin yetkilerini çok uzun bir süre yürütme organına vermekten alıkoymaktadır.

Yasada öngörülen sürenin bitiminden sonra çıkarılan KHK'nin Anayasa'ya aykırı düşeceği kuşkusuzdur. Ancak, yetki süresi içerisinde çıkarılmış olan KHK'ler yasadaki sürenin

bitiminden sonra da Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce onaylanmış olmasalar da geçerliliklerini korurlar.

Anayasa'nın 91. maddesinde ayrıca "Kanun hükmünde kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün yürürlüğe girerler. Ancak, kararnamede yürürlük tarihi olarak daha sonraki bir tarih de gösterilebilir. Kararnameler, Resmî Gazetede yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelikle ve ivedilikle görüşülür.

Yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmayan kararnameler bu tarihte, Türkiye Büyük Millet Meclisince reddedilen kararnameler bu kararın Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte, yürürlükten kalkar. Değiştirilerek kabul edilen kararnamelerin değiştirilmiş hükümleri, bu değişikliklerin Resmî Gazetede yayımlandığı gün yürürlüğe girer." denilmektedir.

B- KHK'nin Yargısal Denetimi :

Anayasa'ya göre KHK'ler Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin denetimine bağlıdır. Anayasa'nın 91. maddesinde "Kararnameler, Resmî Gazete'de yayımlandıkları gün Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Yetki kanunları ve bunlara dayanan kanun hükmünde kararnameler, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonları ve Genel Kurulunda öncelik ve ivedilikle görüşülür." denilmektedir. Öncelik ve ivedilik koşuluyla, yetki yasalarının gecikmeden çıkarılabilmesi ve çıkarıldıktan sonra da yürürlüğe konulan KHK'lerin aynı biçimde Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde karara bağlanması istenilmiştir.

Anayasa'da KHK'lerin siyasal denetimi yanında yargısal denetimi de öngörülmüştür. KHK'ler, işlevsel (fonksiyonel) yönden yasama işlemi niteliğinde olduklarında bunların yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi de Anayasa Mahkemesi'ne verilmiştir. Anayasa'nın 148., 150., 151., 152. ve 153. maddeleri hükümlerine göre, KHK'lerin Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunu Anayasa Mahkemesi denetler.

KHK'nin yargısal denetiminin sözkonusu olduğunda KHK'nin dayandığı yetki yasasının öncelikle Anayasa'ya daha sonra da KHK'nin kendisinin hem yetki yasasına hemde Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözümlenmesi gerekir. Hernekadar, Anayasa'nın 148. maddesinde KHK'lerin yetki yasalarına uygunluğunun denetlemesinden değil yalnızca Anayasa'ya biçim ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de, Anayasa'ya uygunluk denetiminin içerisine öncelikle KHK'nin yetki yasasına uygunluğunun denetimi girer. Çünkü, Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki yasasında belirtilen sınırlar içerisinde KHK çıkarma yetkisi verilmiştir. Yetki yasası olmazsa (Anayasa mad. 121 dışında) KHK olamaz. Bu yetkinin dışına çıkılması KHK'yi Anayasa'ya aykırı duruma getirir. Böylece, KHK'nin yetki yasasına aykırı olması Anayasa'ya aykırı olması ile özdeşleşir. Nitekim, 335 ve 347 sayılı KHK'ler dayandırıldıkları 3268, 3347 ve 3479 sayılı Yetki Yasalarının kapsamı dışında kalmaları nedeniyle; 493, 501, 502, 503, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521 ve 524 sayılı KHK'ler ise dayandıkları 3911 sayılı Yetki Yasası'nın iptali nedeniyle Anayasa'ya aykırı görülerek iptal edilmişlerdir.

Olağanüstü Hal KHK'leri dayanaklarını doğrudan doğruya Anayasa'dan (mad. 121) alırlar. Bu tür KHK'lerin bir yetki yasasına dayanması gerekli değildir. Buna karşın, olağan HKH'lerin bir yetki yasasına dayanmaları zorunludur. KHK'ler, yasa gücünü dayandıkları yetki yasasından alırlar. Bu nedenle KHK'ler ile dayandıkları yetki yasası arasında çok sıkı bir bağ vardır.

Yetki Yasası, KHK ve KHK'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce aynen ya da değiştirilerek kabulü birbirinden bağımsız işlemler olmayıp Anayasa'da öngörülen bir sürecin değişik aşamalarıdır. KHK'nin yetki yasası ile olan bağı, KHK'yi aynen ya da değiştirilerek kabul eden yasa ile kesilir. Bu yasa, KHK'yi kendi bünyesine alarak genel anlamda bir yasa niteliğine dönüştürür. Bu nedenle, KHK ile dayandığı yetki yasası arasındaki bağ KHK'nin aynen ya da değiştirilerek yasaya dönüşmesine kadar devam etmektedir. KHK, yasa gücünü, dayandığı yetki yasası ile konulan esaslara uygunluğu ve yetki yasasının da Anayasa'ya uygunluğu varsayıldığı için kazanmaktadır. Yetki yasasının Anayasa'ya aykırılığının saptanması ya da bu nedenle iptaline karar verilmesi durumunda, bu varsayım gerçekleşmediğinden, bu yasaya dayanılarak çıkartılan KHK Anayasal dayanaktan yoksun kalır. Bu durumda KHK, Anayasa'nın uygun gördüğü ölçünün ötesinde verilen bir yetkinin kullanılması sonucu çıkartılmış olması nedeniyle Anayasa'ya aykırılık oluşturur. KHK; yetki yasasına ve içeriği yönünden de Anayasa'ya aykırı bulunmasa bile dayandığı yetki yasası Anayasa'ya aykırı ise bu nedenle iptali gerekir.

KHK'nin Anayasa'ya uygun bir yetki yasasına dayanması geçerliliğin ön koşuludur. Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki yasası Anayasa'ya aykırı olan bir KHK'nin kuralları, içerikleri yönünden Anayasa'ya aykırılık oluşturmaları bile, Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez. Öbür yönden, KHK'lerin Anayasa'ya uygunluk denetimleri yasaların denetimlerinden farklıdır. Anayasa'nın 11. maddesinde; "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz." denilmektedir. Bu nedenle yasaların denetimde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. KHK'ler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki yasasına hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar. Bu nedenlerle, KHK kurallarının içerikleri yönünden de Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılabilmesi için öncelikle ortada Anayasa'ya uygun bir yetki yasasının varlığı gerekir.

KHK'lerin Anayasa'ya aykırılığı saptanmış ya da bu nedenle iptal edilmiş bir yetki yasasına uygun olup olmadığının incelenmesi ise denetimi anlamsız kalır. Çünkü Anayasa'ya aykırı bir yetki yasasına dayanılarak çıkartılan KHK'lerin Anayasa'ya uygun görülmesi olanaksızdır.

Yetki yasasının iptalinin, bu yasaya dayanılarak çıkartılan KHK'lere etkisinin Anayasa'nın 153. maddesi çerçevesinde değerlendirilmesi uygun değildir. Çünkü, Anayasa'nın 153. maddesindeki "İptal kararları geriye yürümez." kuralına dayanarak, yetki yasasının iptaline ilişkin kararın, Resmî Gazetede yayımı gününe kadar çıkarılan KHK'lerin etkilenmeyeceği biçiminde bir ilke de konulamaz.

Bütün bu nedenlerle dayandığı yetki yasasının Anayasa'ya aykırılığı saptanan ya da iptaline karar verilen KHK'lerin, Anayasa'nın Başlangıç'ındaki "Hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkamayacağı", 2. maddesindeki "Hukuk devleti" ilkeleriyle 6. maddesindeki "Hiç kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir Devlet yetkisi kullanamaz." kuralı ve KHK çıkarma yetkisine ilişkin 91. maddesiyle bağdaştırılmaları olanaksızdır.

Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan, yetki yasasının kapsamı dışında kalan, dayandığı yetki yasasının Anayasa'ya aykırılığı saptanan ya da Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptal edilen KHK'lerin anayasal konumları birbirinden farklıdır. Böyle durumlarda KHK'ler anayasal dayanaktan yoksun bulunduklarından içerikleri Anayasa'ya aykırı bulunmasa bile dava açıldığında iptalleri gerekir.

C- 534 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Anayasa'ya Aykırılığı Sorunu :

Dava dilekçesinde 534 sayılı "Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin, Anayasa'nın 6., 7., 10., 87., 91., 128., 138., 153. ve 163. maddelerine aykırı olması nedeniyle iptaline karar verilmesi istenilmiştir. Ancak, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesi hükmü gereğince Anayasa Mahkemesi, Anayasa'ya aykırılık konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. İstemle bağlı kalmak koşuluyla başka bir gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık kararı verebilir.

Dava konusu edilen 534 sayılı Kanun Hükmünde Kararname 18.5.1994 gün ve 3990 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak çıkartılmıştır. KHK'nin dayandığı 3990 sayılı Yetki Yasası ise Anayasa Mahkemesi'nin 5.7.1994 gün ve Esas 1994/50, Karar 1994/44-2 sayılı kararıyla iptal edilmiştir.

Böylece, 534 sayılı KHK anayasal dayanaktan yoksun kalmıştır.

KHK'lerin yargısal denetimi bölümünde açıklanan nedenlerle Anayasa'ya aykırı görülerek iptal edilen 3990 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak çıkarılmış bulunan 534 sayılı KHK Anayasa'nın Başlangıç'ında yer alan egemenliği "Millet adına kullanmağa yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla belirlenmiş hukuk düzeni dışına çıkılamayacağı", 2. maddesindeki "hukuk devleti", 6. maddesindeki "Hiçbir kimse veya organ kaynağını Anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz.", ilkeleriyle, KHK çıkarma yetkisine ilişkin 91. maddesine aykırıdır. Bu gerekçe karşısında dava dilekçesinde ileri sürülen diğer aykırılık nedenlerin üzerinde durulmaksızın KHK'nin iptali gerekir.

Güven DİNÇER, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI ve Lütfi F. TUNCEL bu görüşe katılmamışlardır.

V- SONUÇ :

2.6.1994 günlü, 534 sayılı "Dış Ticaret Müsteşarlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname"nin;

A- Yürürlüğün durdurulması isteminin REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE, B- Dayanağını oluşturan 18.5.1994 günlü, 3990 sayılı Yetki Yasasının Anayasa Mahkemesi'nin 5.7.1994 günlü, Esas 1994/50, Karar 1994/44-2 sayılı kararıyla iptal edilmesi nedeniyle Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Güven DİNÇER ve Lütfi F. TUNCEL'in "Kanun Hükmünde Kararname'nin, kamu görevlileri için yeni kadrolar ihdasına ve kamu görevlilerine yeni haklar verilmesine imkân tanıyan hükümleri yönünden iptali gerektiği", Haşim KILIÇ ile Sacit ADALI'nın ise "Kararnamenin dayanağını oluşturan yetki yasasının iptali, önceden çıkarılmış kararnamenin iptal gerekçesi olamayacağı" yolundaki karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

Esas Sayısı : 1994/56
Karar Sayısı : 1994/51

8.7.1994 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	Selçuk TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Ahmet N. SEZER	Samia AKBULUT	Haşim KILIÇ
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Mustafa BUMUN	Sacit ADALI
Üye		Üye
Ali HÜNER		Lütfi F. TUNCEL

KARŞIOY YAZISI VE DEĞİŞİK İPTAL GEREKÇESİ

Esas Sayısı : 1994/56

Karar Sayısı : 1994/51

I. İptal Kararının Gerekçesine Katılmama Nedenlerimiz :

İptal gerekçesi, yetki kanununun iptali halinde ona dayanırılarak çıkarılan KHK'lerin de başkaca bir Anayasaya uygunluk incelemesi yapılmasına gerek olmadan iptali gerektiği düşüncesine dayanmaktadır:

1- Anayasa Mahkemesi'nin 17.7.1990 tarihli ve E. 1990/1, K.1990/21 sayılı GAP kararında bu konu tartışılmış ve aşağıdaki görüş benimsenmiştir.

"Anayasa'nın 153. maddesinde, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararlarının geriye yürüyemeyeceği öngörülmüştür. Geriye yürümezlik ilkesi, böylece, Anayasa yargısında benimsenen bir sistem olarak Anayasa'da da yer almıştır. Ancak öğretilerde, Anayasa Mahkemesi ve diğer yüksek mahkeme kararlarında, geriye yürümezlik ilkesine zaman zaman değişik yorumlar getirilmiştir. İptal kararları, idarî yargıda "bildirici" nitelikte olmasına karşılık günümüz Anayasa yargısında, "kurucu" nitelikte kararlardır. Bu yüzden, Anayasa Mahkemesi iptal kararlarının genelde idarî yargı kararları gibi geçmişe değil, geleceğe yönelik olması doğaldır. İptal kararının geriye yürümezliği ilkesi ve bu kararların sonuçları genelde yönetsel ve yargısal uygulamaya yönelik olmakta, anlam ve etkileri idarece kurulan yönetsel işlemler ya da yargı organları tarafından alınan kararlarla hayatîyet kazanmaktadır. Yönetsel işlemlere karşı açılan iptal davalarının idarî yargı, diğer uyuşmazlıkların adlî yargı yerinde görülmesi sırasında sorun, yargısal çözüme kavuşmaktadır. Yetki yasalarına dayanılarak çıkarılan ve yapısı ve etkileri yönünden yasa benzeri bulunan KHK'lerin Anayasa'ya uygunluğunun denetlenmesi Anayasa Mahkemesi'nin görevi olduğundan yetki yasasının iptalinin, buna dayanan KHK'lere etkisi doğrudan Anayasa Mahkemesi'nin değerlendirme alanı içinde kalmaktadır.

Yetki yasasının iptalinin, buna dayanılarak çıkartılan KHK'lere etkisi konusunda tek ve kesin bir esas koymaya ve bu doğrultuda yorum yapmaya olanak yoktur. Olayın Anayasa Mahkemesi önüne getiriliş biçimi, yani iptal davası ya da itiraz yolu ile aykırılık savında bulunulmuş olması değişik sonuçlar ortaya çıkarabilir. Ayrıca, KHK'nin dayandığı yetki yasasının iptal gerekçesi, iptali istenen KHK'nin anayasal durumunu belirleyecektir. Bu bakımdan, öncelikle 3479 sayılı Yetki Yasası'nın Anayasa'ya aykırılığı nedeniyle iptali gerekçesi üzerinde durmak gerekir."

Bu karar, yetki kanununun iptalinin, buna dayanan KHK'lerin mutlaka iptalinin gerektiği düşüncesini kabul etmemektedir. İptal kararında KHK'nin dayandığı yetki kanununun iptali konusu dışında herhangi bir gerekçenin gözönünde tutulmaması ve tartışılmaması düşüncesine katılmıyoruz.

2- Anayasa Mahkemesi'nin KHK'lerle ilgili davalarda yaptığı inceleme bir bütün olarak Anayasa'ya uygunluk denetimidir. Yoksa KHK'nin yetki yasasına göre incelenip denetlenmesi değildir.

Yetki yasasında verilen yetkinin varlığının ve sınırlarının tartışılması anayasal yetkinin ve unsurlarının tartışılmasıdır. Bu nedenlerle incelemenin yalnızca yetki yasasının yürürlüğü ile sınırlı tutulması, biçimsel unsurların öne çıkarılarak özün ihmalî ve sonuç olarak da anayasal denetimin daraltılmasıdır. Anayasa'ya uygunluk denetiminde, çeşitli yollardan Anayasa Mahkemesi önüne gelen konuların esastan incelenerek bunların üzerindeki Anayasa'ya aykırılık gölgesinin kaldırılması temel yorum kuralı olmalıdır. Bu amaçla incelemede şekil unsurlarını ve ön meseleleri olabildiğince azaltarak işin özünün incelenmesi yoluna gidilmelidir.

3- İptal davasına konu edilen KHK, çıkarılmasına yetki veren 3911 sayılı Yetki Kanunu iptal edilmeden önce ve yetki yasasının Anayasa'ya aykırılığı hususunda Anayasa Mahkemesi'nce herhangi bir tesbit yapılmadığı ve yetkinin eksiksiz var olduğu bir dönemde çıkarılmış ve yürürlüğe girmiştir.

Yetki yasaları, yasama organınca yürütmenin belirli konularda ve yasada öngörülen amaç, ilke ve süre ile sınırlı olarak yasal düzenleme yapmakla yetkili kılınmasıdır. Bu hususlar, Anayasamızın 87. ve 91. maddelerinde kurala bağlanmıştır.

Yürütme tarafından yasal düzenleme yetkisinin KHK olarak kullanılması yürütmenin diğer yetkilerinin kullanılmasından farklı değildir. Yetkinin, kullanıldığı gün yasal temeller ve sınırlar içinde kullanılmış olması yeterlidir. Yetkinin kullanılmasından sonra yetkili organın yetkisinin kaldırılması o organın daha önce yaptığı işlemleri yetki yönünden kusurlu hale getirmez. Ortada yetki yasasına dayanılarak ve yasal usullere göre konulmuş bir KHK vardır. Sırf daha sonra kalkan bir yetki nedeniyle KHK'nin Anayasa'ya aykırı sayılması yürütmeye verilen "yetki"nin doğasına ve devletin devamlılığı anlayışına aykırıdır.

4- Daha önce Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilen 3911 sayılı Yetki Yasası'na dayanılarak çıkarılan pek çok KHK, (503, 508, 514, 520 ve 524 sayılı KHK'ler) dayandıkları yetki yasasının iptali gerekçesiyle iptal edildikleri halde Anayasa Mahkemesi'nce altı ay süreyle ayrıca yürürlükte bırakılmışlardır. İptal edilen KHK'lere bir süre yaşam hakkı veren anlayış ile yetki yasasının iptalinden sonra ona dayanılarak çıkarılan KHK'lerin başka bir neden ve gerekçe aramadan iptali gereğini benimseyen anlayış birbirleriyle çelişki içindedirler.

5- Anayasamız, 146-153. maddeleri ile Anayasa'ya uygunluk denetiminde "dava" esasına dayanan bir denetim biçimini ve yargısal sistemi kabul etmiştir. Bu yüzden, Anayasa Mahkemesi, ancak, Anayasaca yetkili kılınan siyasal organlar veya mahkemelerce önüne getirilen davaları inceleyebilir. Anayasamız, Anayasa Mahkemesi'nce bir yasanın veya yasa kuralının iptali halinde benzeri bir yasa veya yasa kuralının talep olmadan kendiliğinden incelenip iptaline imkan tanımamaktadır.

Daha önce bazı örneklerde gördüğümüz gibi Yetki Yasası iptal edilmesine rağmen bu Yasaya dayanılarak çıkarılan bir çok KHK dava edilmediği için yürürlükte dir. Bu durum iptal öncesinde çıkarılan KHK'lerin Anayasa'ya aykırılık yönünden herhangi bir rahatsızlık yaratmadığı gerçeğini göstermektedir.

Yukarıdaki nedenlerle iptal kararını, yetki yasasının iptaline dayandıran ve her yönüyle Anayasa'ya uygunluk incelemesine yer vermeyen iptal gerekçesine katılmıyoruz.

II- İptal kararının bir bölümüne katılma gerekçesi :

Anayasa'nın 161. maddesine göre devletin ve (kamu iktisadi teşebbüsleri dışında kalan) bütün kamu tüzel kişilerin harcamaları yıllık bütçelerle yapılır.

160. maddeye göre Genel ve Katma bütçeli idarelerin gelir ve giderleri ile malları TBMM adına Sayıştay'ca denetlenir.

87. maddede ise, Kanun biçiminde oluşan bütçeler yapma ve kabul etme görevi TBMM'ne aittir.

Esas Sayısı : 1994/56
Karar Sayısı : 1994/51

Anayasa'nın Devlet harcamalarını düzenleyen bu üç maddesi, Devletin malî yapısının temelini oluşturur.

KİT istisnası dışında, bütün Devlet gelirleri ve giderleri bütçede görülmelidir. Devlet gelirlerini yasalaştırmak ve bunların bütçe yılı içinde toplanmasına ve harcanmasına izin vermek TBMM varlık nedenlerindendir ve hiçbir organa devredilemez.

Bütçe harcamalarının en önemli bir bölümünü personel harcamaları teşkil eder. Personel harcamaları ise kamu görevlilerine ödenecek aylıkların ağırlıklı olduğu bir harcama bölümüdür.

Personelle ilgili yasalar ve personel istihdamına izin veren kadro yasaları, bütçe harcama kalemleri olarak mutlaka yasa biçiminde düzenlenmelidirler. Yekti yasaları ile kamu personeline ait harcamalar ve kadro tahsisine ilişkin düzenleme yapma yetkisi KHKlerle Bakanlar Kuruluna bırakılamaz. Yetki Kanunlarında personelle ilgili olarak verilen yetkiler, harcama kalemleri veya yeni personel kadroları ihdası biçiminde yorumlanamaz.

Bu nedenlerle KHK'nin kamu personeline yeni özlük haklar tanıyan ve personel kadrosu ihdas eden bölümlerini Anayasa'nın 87., 160 ve 161. maddelerine aykırı buluyor ve ilgili bölümün iptaline bu gerekçelerle katılıyoruz. Ancak KHK'nin bu hükümleri dışında kalan kuruluş, görev ve yetki ile ilgili düzenlemelerinin iptaline de karşıyız.

Başkanvekili
Güven DİNÇER

Üye
Lütfi F. TUNCEL

KARŞIOY GEREKÇESİ

Esas Sayısı : 1994/56

Karar Sayısı : 1994/51

Çoğunluk gerekçesinde özetle; 3990 sayılı Yetki Yasası iptal edilmiş olduğundan buna dayanılarak çıkarılmış KHK'lerinde yasal dayanağı kalmayacağından esasın incelenmesine geçmeden iptali gerekir denilmektedir.

Dava konusu KHK'nin esasına geçilerek Anayasal denetimi yapılmalı idi. Salt "yasal dayanağı kalmadığı gerekçesinden" hareketle esasa geçmeden Anayasa'ya aykırı görüp iptal etmek mümkün değildir.

KHK'ler Anayasa'nın 91. maddesi gereğince yetki yasasında belirtilen çerçeve içinde çıkarılabilir. Yani KHK'yi çıkarma yetkisi bu yasa ile verilir. KHK'nin çıktığı tarihte yetki yasası yürürlükte olduğuna, yani buna dayanarak çıkarıldığına göre "yasal dayanaktan yoksundur" demek hukuka uygun düşmez. KHK hukuk alemine çıktığı tarihte yetki yasası var mıdır yok mudur buna bakılmalıdır. Yetki Yasası, KHK'ye bu hayatiyeti verdikten sonra onun yürürlükten kaldırılması, süresinin sona ermesi KHK'nin yasal dayanaktan yoksun kaldığı anlamına gelemez.

Aynı durum Yetki Yasasının Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmesi halinde de devam eder. "Dayanak" yönünden, bir yasanın yürürlükten kaldırılması, süresinin sona ermesi ya da iptal edilmesi arasında hiç bir fark yoktur. Bu üç halde de sonuçta yasa varmışcasına hukukî tasarruflarda bulunulamaz. Ama yasa sona ermeden evvel doğan hukukî neticeler hayattadır ve varlığını devam ettirirler.

Ancak bu yasalara dayanılarak yapılan tasarruflar hakkında hukuka aykırılık gerekçesi ile dava açılmışsa yasal dayanak yönünden değil, esastan inceleme yapılarak varsa aykırılık iptal edilir.

Yetki Yasası esastan Anayasaya aykırı bulunarak iptal edilmiştir. Konusu, amacı, kapsamı ve ilkeleri yönünden tesbit edilen anayasal aykırılıklar ilgili KHK'leri de mutlaka etkiler. Yetki Yasasının belirtilen unsurlarındaki bu aykırılıklar KHK'lere intikal eder. Ama bu aykırılık "Yasal Dayanak" gibi şekli değil esasa ilişkin bir aykırılıktır. Bu da ancak KHK'nin esasına geçilerek yapılacak bir inceleme sonunda tesbit edilebilir.

Yetki Yasası'nın iptali nedeniyle KHK'nin yasal dayanağının kalmadığını söylemek, iptal kararının etkisini KHK'nin hukuk alanına çıktığı tarihe kadar çekmek anlamını taşır. Böyle bir anlayışa Anayasa'nın 153. maddesindeki iptal kararlarının geriye yürüyemeyeceği ilkesi izin vermez.

Bu nedenle KHK'nin esasının incelenmesine geçmeden sadece "Yasal Dayanaktan Yoksun Kalması" sebebine dayalı bir Anayasa'ya aykırılık gerekçesine katılmıyoruz.

Üye

Haşim KILIÇ

Üye

Sacit ADALI